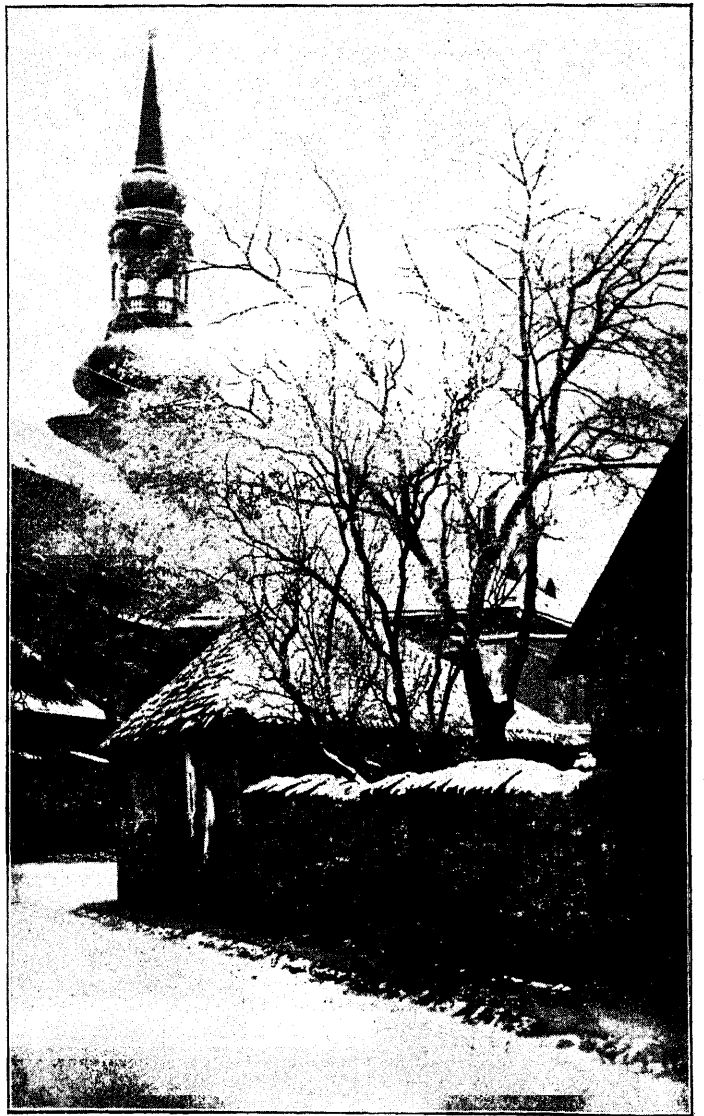

Muusikaleht

G. Reindorff. 1935

Nr. 12 Detsember 1936

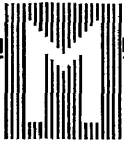
Helikunstnike aadresse

Tallinn:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
- Böläu, Rita**, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.
- Einer, Helmi**, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatrimaja, tel. 460-37.
- Genz, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.
- Kapp-Ruktšepi** muusikakool, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Koch, Thekla**, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.
- Redlich, Arvid**, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.
- Vaks, Julius**, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.

(Noodilisaga)

- E. Lauljate Liidu liikmeile — aastast Kr. 2.—*
Teistele . . . . . „ 2,25
Välismaale . . . . . „ 4,50
E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas Kr. 1.—
Teistele . . . . . „ 1,15
Välismaale . . . . . „ 2,30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS :
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON 431-82

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub jaanuari lõpus.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitud muusikatundjailt.

Ilmus

„Eesti Meeslaul“

20. anne: C. Kreek: „Süda, mis sa mu retsed“.
21. anne: A. Karindi: „Õõlaul“.
22. anne: E. Vörk: „Siis“.
23. anne: G. Ernesaks: „Rabamaastik“.
24. anne: T. Vettik: „Põhjapiiril“.

Hind L. Liidu liikm. à 10 senti,
teistele 15 senti.

Eesti Lauljate Liit.
Tallinn, Lai 7.

SISUKORD:

- Rõõmusta meid jälle, luuletus — Ed. Visnapuu.
- Lavamuusikast — Ed. Oja.
- 75 aastat koorilaulu Hiiumaal — A. Kasemets.
- Mõtteid kirikumuusikast.
- Vestlus T. Vettikuga — R. K.
- Mida kuuldi-nähti Soomes — R. K.
- Ilmus XI üldlaulpeo noot — V. Leemets.
- Täiendavaid juhiseid XI üldlaulpeo asjus.
- Tulemas suurejooneline algupäraste marsside võistlus.
- Ooper ja kontserdid.
- Meeskooride ehv: L. L. Meesk. Sekts. esinduskogu koosolek jne.
- Mitmesugust, illustratsioone.

muusikaleht

Rõõmusta meid jälle

Maa pääle rahu, kõik südamed helgeks,
inimest vennaks ja inimest õeks!
Lõkkele tähti, silm nägijaks selgeks:
jälle et kuulutus minemas tõeks?

Taevastes laulavad — mootorikoorid,
vastu maast hõiskamas tulede kärk.
Templitest tõusevad suitsudelooid:
Kristuse tulekuks hirmutav märk.

„Vaikne öö, püha öö!“ — kuuled kas indu?
Vaata, kuis palvetes kummargil selg!
Betlema tähe all täägiga rindu
virutab teisele viha ja pelg.

Jumalat jumala vastu viib rivi,
kolmandat kihutab saatanlik sööst:
kivile vaenud ei jäta üht kivi!
— Kuskil kuid särab ja heliseb ööst!

Keegi maailmale lehvitab palmi,
„Keegi käib vereteed!“ — surijalt kaeb.
Keegi on kuuse all lugemas salmi,
keegi ent roimadeks kahurit laeb.

Miljonid silmad meil vaatavad sõime:
Issanda halastus, näita, kuis seod!
Lase, et lohutust koguda võime,
paluja õndsuseks pööra kõik teod!

EDUARD VISNAPUU.

Lavamuusikast

Andke noorsoole elava kunsti väärtusi!

1.

Lavamuusika kõige ulatuslikum vorm on kahtlemata ooper. Leidub kultuurtegelasi, kes, suhtudes asjasse intellektuaalselt, püüavad väita ooperi mõttetust. Peab mõnna, et selles vägagi palju on tõtt, kuid küsitav, kas suudetakse luua uut suunda, mis oleks suuteline asendama sellist laiaulatuslikku, kõikjal üldiselt tunnustatud suurvormi. Leidub ju teisigi vorme — illustreeritud draama, operett, revüü jne. — kuid liginedes kunstilis-kriitilise mõõdupuuga, ei saa kuidagi oletada, et ükski neist suudaks välja tõrjuda ooperi. Nii igavad kui ka paljud omaaja ooperid kohati pole, neid mängitakse korduvalt aastate viisi ja „kahekümnenda sajandi neurasteenikuil“ näib jätkuvat küllaldaselt vajalist püsivust nende elushoidmiseks.

Ooper sellisena, nagu mõistame seda tänapäeva kunsti-maailmas, pole kuigi vana vorm. On ju tõsi, et juba greeka tragöödia õitseaial toon ja sõna leidsid paralleelset käsitlust, kuid toleaja muusikalise vormi avarustest ning laadist on meile liiga vähe säilinud, et luua sellest täpemat efekujutust. Praegusaja ooperit võib vaadelda kui viimase kolmesaja aasta kestel arenenud vormi, mille esisaks tuleb lugeda Jacopo Peri't, kelle esimene ooper aastal 1597 kanti ette esmakordselt. Pole käesolevate ridade ülesandeks vaatlema hakata ooperi tekkimist ja ajalugu, tahaks ütelda vaid niipalju, et ooper on alles noor, väljakujunemata vorm, millel on tulevikku. Ooper on kõigi kunstide kompleks — muusika, kirjandus, kujutatav kunst, näitekunst, tants — kõik need on elemendid, mis loojale annavad äärmiselt suuri võimalusi üles ehitada mitmeilmelisi tervikuid.

Ooperimuusika on peagu läbiniste illustatsioon — igasuguste elamuste ja sündmuste vaatlemine läbi muusikalise kaleidoskoobi. Mõtetu on nõue, viia ooperi

muusika tervenä realsuse alusele. Illustatsioonimuusikas peitub ületamatut jõudu ja haaravust, on tarvis vaid arenenud maitset ja psühholoogilist oskust selle käsitamiseks.

2.

Tavaliste muusikaliste näidendite juures tundub viimasel ajal tendentsi puhta reaalsuse poole, ja kui näidend ei anna erilisi võimalusi väärtuslike muusikastseenide esiletõstmiseks, siis on ka vahest parem, kui kuulajat ei sunnita ümber orienteeruma. Kuulaja ooperietendusel on ette valmistatud kõikvõimalikele stseenidele, lihtsa näidendi juures ei tahaks aga nagu uskuda, et laval esineva harmoonika- või gitarrimängust läbikostev orkester pole midagi muud, kui metsa mühin või mere kohin. Kirjanikud, kes kavatsevad kirjutada muusikaga näidendit, teeksid hästi, kui nad enne teosele lõpliku vormi andmist läbi räägiksid heliloojatega. Ka realsuse piires antava muusika sissepõimimisel on häid võimalusi, valmisnäidendisse on neid aga sageli raske paigutada.

Meil on viimasel ajal lavastatud nii mitmedki näidendid muusikaga ja tundub, et see idee leiab kord-korralt enam poolehoidu. Oleks väga tarviline, et seda veelgi tõsisemalt võetaks. Omaaegsetest nõrkadest laulumängudest on publikul kindlasti oma arvamus, ja kui praegune tegevus küllalt kiirelt ei jõua kuulajaskonda viia teissugusele veendumusele, siis võib kergesti kujuneda olukord, et hakatakse selliste lavastuste vastu leigust tundma. Sageli tehakse meil isegi nii, et lavastatavale näidendile viimasel minutil „klapitakse“ juure ühteist käepärast olevat, mis aga osutub kahjulikuks nii teosele endale kui ka üldideele. Muusikaliste efektidega üldidee edasiviimine, olgugi momentsete meeoleude kaudu, nõuab sama põhjalikku asja käsitlust kui teose loomine üldse. Peab olema

A. Kasemets

75 aastat koorilaulu Hiiumaal

Mõne aasta pärast täitub sada aastat meie esimese korrapärase laulukoori tekkimisest. See oli Põltsamaa kihelkonna laulukoor, millele pani aluse ja arendas selle päris tubliks ansambliks tollaegne Põltsamaa köster Martin Wilberg sama koguduse muusikaandlase õpetaja August Hirschelmanni südil toetusel ja abil. Jõudsasti areneva koori kuulsus levis kiiresti kaugemale üle oma kihelkonna piiride ning ergutas ka teisi kihelkondi laulukooride asutamisele ja koorilaulu harrastamisele. Nii tekkisidki varsti laulukoorid ka

Laiusel, Tormas, Kanepis ja teistes kihelkondades, kuni sajandi 60-daiks aastaks ei leidunud enam peagu ühtegi kihelkonda mandril, kus poleks tegutsenud vähemalt üks laulukoor.

Kuid mitte ainult mandril, vaid ka „suurest maast“ eraldatud saartel — Saare- ja Hiiumaal tekkisid juba sajandi teise poole alul laulukoorid, kes esimeste pioneeridena neis eraldatud maanurkades asusid rajama muusikalist uudismaad. Saaremaal osutus selliseks pioneeriks Anseküla laulukoor, mille asutajaks ja hingedeks oli sääline kirikuõpetaja Körber,

väga põhjalikult läbi mõteldud, millisesse kohta mingisuguse meeoleoluga muusikat paigutada. Tihti patustatakse meil veel eelmängude paigutamise näidendi ette, milline muidu lavastatakse sootuks ilma muusikata. Selline „Fox, tönende Wochenschau“ avasignaali sarnanev võte mõjub halvavalt, eriti veel siis, kui on võetud kas mõni üldtuntud avamäng või „klapitud“ niisama võõrastest motiividest, millel sisuliselt pole midagi ühist ettekantava näidendiga.

3.

Tänuväärt ülesanne oleks sobivate muusikaliste näidendite loomine noorsoole. Lapsel on raske tungida muusikasse endasse. Sageli avaldavad isegi täiskasvanud seisukohti, nagu peaks muusika alati kujutama midagi programmilist. On tõsiasi, et midagi konkreetset imiteeriv muusika leiab rahva ja noorsoo juures palju suuremat poolehoidu kui absoluutne muusika. Meie muusikakultuur üldiselt pole mitte kõrgel tasemel, ja peab tõsiselt kahetsust avaldama, et koolides pole võimalik suuremat rõhku panna muusikale. Kunstide vallas pole midagi otsesema mõjuga kui muusika, ja just lavamuusikal on kõige kergem leida teed lapse vastuvõtlikku hinge. Ainult asjatund-

likult peab seda tegema. Ei tohi anda võimalust funda, et muusika on igav või kõrvalise tähtsusega. Tuleb arvestada seda, et esimesed muljed on olulise tähtsusega. Peab hoolitsema stseenide eest, kus muusika end tahes-tahtmata maksuma paneb, ja kes juba kordki tõelist läbielamist on saavutanud, sel tekivad ka hoopis teistlaadi tõekspidamised muusikast ja selle väärtusest.

Elame ajajärgus, kus masin nii kõikjal mujal kui ka muusikas ähvardab matta elava tööjõu, ja kui see muul alal tuleb kasuks, siis muusikas küll kindlasti kahjuks. Kõikjal kuuleme raadiot ja grammofoon ning nii täielikuks kui need masinad ka ei kujune, viletsateks, muusikast hoopis vale-ettekujutust andvateks riistapudeks jäävad nad ikkagi. Need masinad ei paku iialgi kunstilist läbielamust, ja laps, kes kunagi muud muusikat pole kuulnud kui mingisugust pläriinat läbi lahtise akna, võib kergesti sattuda muusikaga opositsiooni.

Peab energiliselt astuma samme, kui ei taheta, et languse tendentsi näitav huvi muusika vastu võidab täielise seisukoha. Ainult noorsoo vastava kasvatusel on mainitud hädahoitu võimalik vähendada — ja üheks paremaks vahendiks on kahtlemata sobivad muusikalised näendid, mis sihiteadlikult selleks on loodud.

G. F. RINNE,
Reigi laulukoori asutaja.

Hiiumaal aga Reigi kirikukoor. Viimase asutamisest täitus tänavu 75 aastat, mis põhjustab lühedalt peatumist ta tekkimise ja arenemise juures ning seoses sellega koorilaulu arenemise juures Hiiumaal üldse.

Reigi laulukoori asutajaks ja kauaaegseks juhatajaks oli Reigi kirikuõpetaja Gustav Felix Rinne, hiljem praost Järvamaal. Ta sündis Reigi kirikumõisas 12. juunil 1831. a. praost Friedrich Wilhelm Rinne poja. Pehmeloomulise tundeinimesena ja veendunud humanistina ta astus juba noorena oma kihelkonna rahvale lähedale ja suhtus selle väimsele ja majanduslikule viletsusele tõsiselt osavõtuga. Ja lõpetanud studiumi ning asunud Reigi kirikuõpetaja kohale, alul isa abina ja 1863. a. päälle iseseisva õpetajana, ta andus kogu hingega rahva väimse pimeduse hävitamisele nende abinõudega, mis olid tal kasutada tolleaegsetes oludes. Esmajones ta asus ette

valmistama koolmeistreid vallakoolide tarvis, mida tahtis avada oma kihelkonnas. Selleks ta võttis mitu ärksa väimuga noormeest oma juure õppima. Ta õpetas isiklikult neile kõiki neid tarkusi ja oskusi, mida vajas tolleaegne vallakoolmeister oma tööks: lugemist ja kirjutamist, katekismust ja piibllugu, laulmist ja orelimängu, pisut arvutamist, maateadust jne. Paremad ja arukamad neist ta säädis ametisse vallakoolides, mis avati tema mõjutusel kihelkonnas. Tihti kogus ta ka teisi ärksamaid koguduseliikmeid kiriklasse, et anda neile juhatus ja õpetust mitmesugustes elulistes küsimustes.

Sellise rahvavalgustuse töö kõrval ta asus erilise innuga ja hoolega arendama ka oma koguduse lauluoskust, mis oli ta asudes koguduse õpetaja kohale õige madalal järjel. Ta käsutas lauluvõimelisi koguduse liikmeid laupäeviti kiriklasse, kus õpetas neile korralikku laulmist, alul ühe- ja hiljem ka kahehäälselt. Kogemuste suurenenud, ta eraldas teistest andekamad lauljad ja hakkas nendega harjutama neljahäälselt koorilaulu. Selle ürituse tulemused olid sedavõrd hääd, et 1861. aasta piiblipühäl, seega tänavu 75 a. eest ta võis oma kooriga esmakordselt kirikus avalikult esineda, mis äratas muidugi suurt tähelepanu ja imetust. Sellest momendist päälle läks koori tegevus aiva hoogsamaks ja viljakamaks, nii et mõne aja pärast ei toimunud enam ühtegi suurema kirikupüha jumalateenistust ilma, et seda oleks kaunistanud koorilaulud.

Säilinud andmete järgi kuulus koori esimesse koosseisu 11 lauljat ja need olid:

Sopran.

Minni Rinne — koorijuhli pastor Rinne õde,

Ann Reikmann — köster Andrus Reikmann'i tütar.

Maret Põllu — kiriku võõrmündri abikaasa.

A. I. t.

Leena Reikmann — köstri õde,
Maret Jõelett. — Jõeranna külast,
Ingel Jõelett — samast.

Tenor.

Villem Jõeleft — Kõrgesaare mõisatistler,
 Jüri Koit — vallakirjutaja.

Bass.

Andrus Reikmann — Reigi köster
 Peeter Reikmann — köstri vend, hiljem
 kooliõpetaja ja köster,
 Andrus Volens — hiljem kooliõpetaja.

Hiljem täienes ja suurenes koori koosseis tunduvalt.

Koori hoolikast tööst ja suutlikkusest saame üsna selge ettekujutuse nende laulude kaudu, mis koor esimesel 4—5 aastal laulis. Need jäädvustas G. F. Rinne raamatus „32 Laulo nelja heälega laulda“, mille ta koostas juba 1865. a., nagu see nähtub raamatu eelsõnast, kuid mis teadmata põhjustel ilmus trükist alles 1868. a. Tartus.

Nimetatud eelsõnas Rinne kirjutab: „...minna võtsin nõuks, 32 neist lauludest, mis meie siin mönnest aastast sadikrõmuga olleme laulnud, trükki anda...“ Sellest nähtub, et Reigi koori poolt 4—5-aastase tegutsemisaja kestel lauldud palade arv pidi olema suurem kui raamatusse paigutatud 32 laulu. Kuid juba nende 32 laulu selgeks õppimine nimetatud lühikese aja kestel oli tookordsetes oludes ja harjutamisvõimaluste juures küllalt hinnatavaks saavutuseks, mis pidi nõudma koorilt ja ta juhlt üsna palju pingelist tööd, seda enam, et kergemate laulude kõrval leidub nende hulgas ka mitu kaunis pikka ja rasket laulu. Osa neist lauludest Rinne oli võtnud Põltsamaa õpetaja E. Hörschelmann'i raamatust „Vaimulikud laulud“, enamiku aga valikul ise temal kasutada olnud saksa noodiraamatutest ja tõlkinud eesti keele.

Ka järgmised viis aastat (1865—1871) töötas koor õige intensiivselt ja viljakalt, kuna selle aja kestel koor õppis ja laulis endistele lisaks veel vähemalt 42 uut laulu, mis Rinne andis trükki 1871. a. Kergemate ja lühemate laulude kõrval on ka nende hulgas mitu pikemat ja raskeamat laulu, millede ettekandmine nõuab koorilt õige tublit suutelisust.

V. KVARNSTRÖM,
 praegune Reigi laulukoori juht.

G. F. Rinne töö koorijuhatajana kestis Reigis üle kümne aasta, nimelt 1872. a-ni, mil ta lahkus Reigist, siirdudes esiti kirikuõpetajaks Peterburki ja säält Järva-Peetrisse, kus ta määrati ka Järvamaa praostiks. Sel tööil oli otse põhjanev tähtsus koorilaulu arenemisele Hiiu maal, kuna Reigi koori ärataval eeskujul tekkisid peagi laulukoorid ka teistes Hiiu ma kihelkondades; nii Kärdlas ja Käinas õige varsti pärast Reigi koori asutamist, Pühalepas umbes 1880. a., pisut hiljem Kõpus jne.

Umbes aasta või paar enne esimest üldlaulupidu, seega 1867. või 68. aastal on Reigi ja Käina laulukoorid korraldanud Hiiu ma südames n.-n. Leigri-Murul suurema ühiskontserdi, midagi laulupäeva taolist, kus juhatanud vaheldumisil Reigi koorijuht G. F. Rinne ja Käina koorijuht pastor Haller ning mis õnnestunud haruldaselt hästi.

G. F. Rinne lahkudes Reigist võttis üle koorijuhataja kohused Reigi köster-kooliõpetaja Peeter Reikmann, kes seda tegi kuni 1887. aastani, seega 15 aastat vahetpidamatult. Viimatinimetatud aas-

Mõtteid kirikumuusikast*)

Iseloomulik nähtus on jumalateenistuse muusikalise külje lihtsustamine ja kehvenemine rööbiti kirikute välise kauniduse tõstmisega, alates 19. sajandi teiselt poolt.

Kirikumuusika meie ajal ei esine enam üldse muusikakultuuri arendaja ning ergutaja juhtival kohal, nagu varemõel sa-jandeil, sest ta on üksildusse tõmbunud, end maailmast lahutanud, — tõrkudes vastu võtmast midagi kaasaegselt „ilmli-kult“ kunstilt, ei anna ta omalt poolt tei-sele mitte midagi. „Kes hästi kiriklikult komponeerida tahab, ei tohi mitte meie aja stiilis luua, vaid kirjutagu ammu möödnud ajajärgu stiilis.“

Nõnda aga ei olnud lugu sugugi mitte noil päevil, kui kirikumuusika veel seis-sis valitseval kohal. Palestrina (umb. 1525—1594) ei kirjutanud mitte Okeghem'i (umb. 1430—1495) moel; et kirjutada ki-riklikult, ta kirjutas omal uuel viisil; tei-selt poolt ei ole Bach jäljendanud Palest-rina stiili, et vahest eraldada oma kiriku-teosed kontsertteoseist, vaid ta löi mõle-mat liiki teosed tolleaegses uues stiilis,

tõustes oma mõtteid vaid kõrgemale, muu-tudes veelgi sügavamaks ja puhtamaks oma vormes... Ka Haydn ja Mozart löid oma messid kaasaja sümfoonilises ja dra-maatilises stiilis, nad ei vanapäratsenud, et näida kiriklikena. Tänapäeval tule b seda teha: tõendus, et meie muusikaline mõtlemine ja tundmine üldse enam erili-selt kiriklik ei ole ja et oleme kaotanud kunstiloomingliku loomuliku lapselikkuse, naiivsuse sel alal — mispärast uueaja ki-rikumuusika ei saagi enam esineda val-daval kohal.“

Kuna uueaja kirikumuusika juba selle kao tõttu osutub vaesemaks kui varemõel sa-jandite oma, esineb koguni veel voole, mis on otse sihitud kirikumuusika arengu täielikule vaesestamisele. Nii on näiteks „Caeciliaanlaste“ püüdeks kirikust tõrju-da orkestrimuusika, asendades seda a cap-pella lauluga, millele erandlikult tohiks seltsida vaid orel. Kirikulaulu tehnikale ja stiilile olgu mõõduandvaks ainult Pa-lestrina ajajärgu ülev kunst, oma kontra-punktikaga ja karskelt-karedate kolmkõ-la-harmooniatega.

„Palestrina-muusika veetleb salapära-selt endasse suletud omapäraga. Ta helid haaravad isegi neid kuulajaid, kes ei saa aru häälte kunstiosavalt koetud kangast ega suuda seletada nende üllatavaid akor-dijärglusi. See on omaette maailm, mis reedab saladusi vaid pühitsetuile, ent peab mõju avaldama kõigile, nagu seda kiriku müsteeriumid üldse suudavad sisen-dada maailmast eraldatud, eriliselt võitud katoliku preestriseisusele. Palestrina-stiil tugineb vaid iseendale, piirdub vaid ise-endaga; ta ei haara väljapoolle oma mõju-piire võrrasse, mittekiriklikku valdkonda, olgu see inimlikult küllaltki ülev ja õilis. Hiljem on loodud sümfoonilist ja dramaa-tilist laadi messe, kuid ükski inimene ei ole kunagi katsunud luua ooperit või süm-fooniat Palestrina-stiilis. See on lihtsalt „n o l i m e t a n g e r e“ (ära puutu mind!). Teda on halvendatud, tahtes edasi arenda-da; ta ei lase end arendada, sest ta on juba omaette valmis — nagu katoliku ki-rik. Ei tule imestuda, et paljud peavad seda kunsti ainsaks kiriklikuks ja igat teist stiili jumalateenistusest tahavad kõr-valdada.“

„Palestrina-stiil on rahvusvaheline, ja see on suur paremus — katoliku seisukohalt, Palestrina ja Orlando di Lasso (umb 1532—1594) ning nende tublid kaas-lased löid oma teoseid ajal, mil muusika rahvuslik joon alles üsna märkamatu

*) Sõnasõnalised tsitaadid seisavad jutumärkides.

tast alates jätkas seda tööd P. Reikmann'i poeg Peeter Reikmann jun., tehes seda hää eduga kuni 1898. a-ni.

Sellest ajast pälele kuni senini on koori juhatanud köster-kooliõpetaja V. K v a r n - s t r ö m .

Selle aja kestel on koor ta juhatusel korraldanud rohkel arvul võimalikke ja ilmalikke kontserte, võtnud osa kolmest Hiumaa laulupäevast ja jatkanud üldse hää eduga neid ilusaid traditsioone, mille-dele pani aluse 75 aastat tagasi G. F. Rinne.

Ja ka praegu oma 75. juubeliaastal on Reigi koor oma 40-hingelise lauljasperega suuremaid, tugevamaid ja teguvõimsamaid kirikukoore Hiumaal, millisena astub julgelt edasi mitte enam mägede taga ole-vale sajandale juubeliaastale.

Tervitame ka omalt poolt juubilari ning soovime talle ühes ta juhiga püsivust ja edu oma ilusa aatelise töö jätkamiseks.

hakkas ilmne, — seega ei olnud too kirikumuusika ei eriti itaalia, ei hollandi ega saksa laadi, ta oli lihtsalt katoliku-pärane.“

„Kirik olgu alalhoidlik. Ta esindab meile, ka väliselt, püsivat osa inimlike asjade vahelduvuses. Aga see püsivus ärgu olgu tardumus. Ta peab alati säilitama ühenduse oma ajaga. Ja seega on põlivanadel liturgilistel viisidel ja vanas, ränges stiilis meie aegadeini päritud kunstirikastel koorilauludel — mis, muide, kord olid ka uued — oma täis eluõigus, kuigi nende kõrval antakse kunstikohast õigust ka uueaja vaimu väljendusile uutest vormes.“

„Kui kirik jälle enam maailmale läheneb, siis läheneb ka maailm enam kirikule. Kunst on eriti seks kohane, et vahendada seda lähenemist. See ei sünni aga mitte nii, et kunstnikult võetakse võimalus oma aja vaimu ja keeles kaunistada jumalateenistust ja sellega talente võrrotatakse kiriklikust loomingu. Kirik ei kuulu mitte üksnes kõigile rahvale, ta on ka kõikide aegade päralt.“

„Protestantlik kirikumuusika selle sõna päristähenduses, kultusemuusika, põhjeneb kahel algvormil: koraalil ja motetil.“

„Koraal, ühehäälsel koguduselauluna orelil saatel on meie pühapäeva-jumalateenistuste vajaline osa; ta raamib, jaotab ja liidab selle üksikosi. Tema esineb liturgiliste alguse- ja lõpuvormelitel kõrval kultuse püsiva ja kõikumatu-kindla osana, motett sellevastu (ja see, mis tast välja kasvanud) osutub vabaks ilustuks, mida võib ka ära jätta ja mida paraku tavaliselt ära jäetaksegi.“

Vanad luteri koraaliviisid pärinevad mitmest allikast; nende hulgas leidub teatavasti ambroosiuse ja gregori elemente, böömi ja moraavia vendade laule, saksa rahvalaule, Lutheri ja ta kaaslaste loodud viise. Luteri kiriku viisivara rikkast mainimisväärselt veel 17. sajandi jooksul, siis jäi see protsess soiku. Isegi J. S. Bach, näiteks, ei esine enam mitte niivõrd algupäraste koraaliviiside autorina kui vanade viiside töötlejana. Vanade koraalide sõnad ja viisid ei püsinud aga mitte muutumatu. Eriti „parandusehimulisel 18. sajandil“ on nii tekstes kui meloodiaid ning harmoniseeringut uuendatud. Selle vastu tekkis 19. sajandi keskpaigu igalpool luteri kirikus võimas reaktsioon, edukas võitlus ürgse ning ehtsa restauereerimiseks võltside paranduste asemel.

Kirjandusesteetilisest kül ka kiriklikust seisukohast võis vaid rõõmu tunda vanade tuumlaulude taaselustamisest nen-

de ürgkujul. „Meil ei ole õigust ühe möödunud ajajärgu kunstiteoseid siluda, üle maalida, ühe sõnaga — ümber valada meie (ju samuti muutuva) ajamaitse vormesse. Kui enamuses vanades lauludes leidub ränku, tänapäeva keeletarvitusega vastuokseses seisvaid väljendusi, siis peame oma ajaloolise hariduse najal end sisse tundma muistse vaimu omapärasse, mis kannab vägevuse ja ehtsuse asendamatu pitsert. Meie ei peaks mitte nõudma, et vana vaimuvara sajandist sajandisse meile ikka jälle suupäraseks tehtaks, kusjuures ajajooksul alglaulude ürgaine lõpuks sootuks pudeneks,“ — need laulud osutuks siis lõpuks ei uuteks ega vanadeks, ei millekski.

Kui me aga nüüd kirikulaule jälle nende algkujul (nende vanimal kujul) peaksime laulma, tuleks siiski nende harmoniseeringu suhtes pooldada teatavat vabadust. Nii tuleks ka „Mis vaevab sinu süda“ ja „Oh Jeesus, sinu valu“ ühine viis erinevatele sõnule vastavalt harmoniseerida (tempo ja fraseriing muuteidst kõnelemata!). „Ka ajalooliselt seisukohalt tohime meenutada, et organistel vanasti (kuna nad sageli vaid üldisi viipeid andva nummerdatud bassi najal keskhaali improviseerisid) oli palju suurem vabadus harmoniaals, kui meie lubame nüüdsele.*)

Üldiselt on aga luteri kogudus-laulukultuur 19. sajandi teisest poolest alates näidanud rõõmustavat tasemetõusu, võrreldes sellele eelnenud ajajärguga.

Edust ei ole aga midagi märgata moteti-laulukultuuris. Pigemini on see vorm kadunud sootuks.**)

„Endise rikkuse asemel valitseb meil nüüd puru-vaesus, ja (mis kõige halvem) seda ei tuntiagi vaesusena, vaid kiideldakse kui võiduga, et oleme nii vaesestunud.“

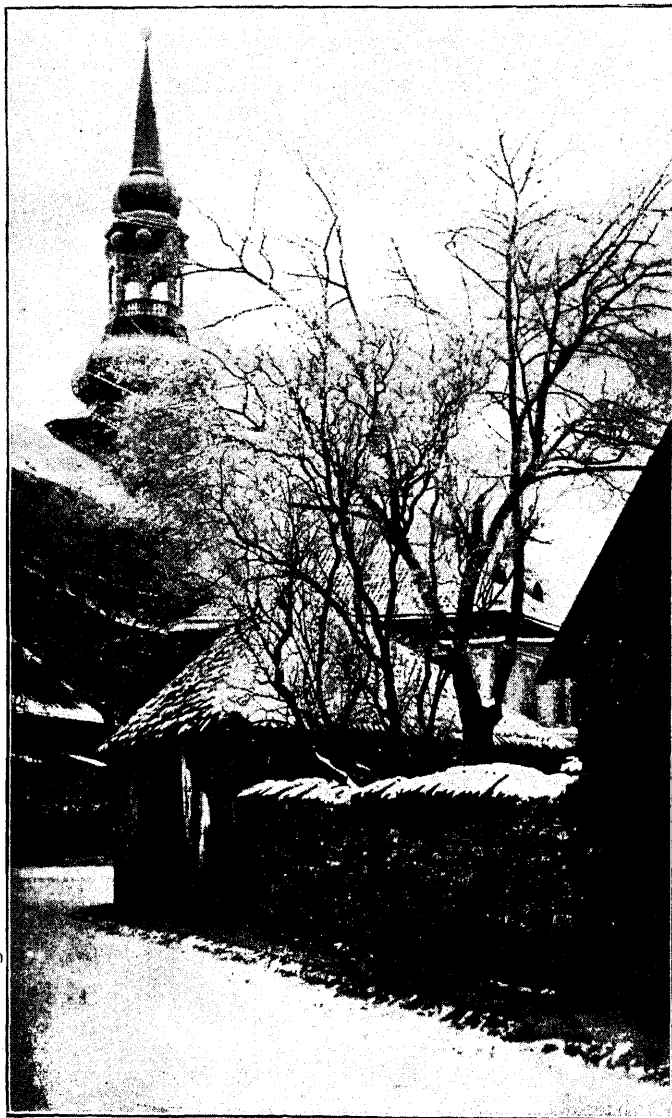
„Motett — sõnast mot, motto — on mitmehäälsel helitöö salmi, enamasti piiblisalmi üle, saatemänguta... Piiblisalmile vastavad aga paljud lauluramatu-salmid, mitte vähe neist osutuavdi otse värssidesse pandud piiblisalmideks. Liites muusikaliselt laulusalmi vastava piiblisõnaga saavutati laiendatud motett, mis eriti sobis protestantliku jumalateenistusega, milline on ju üles ehitatud piib-

*) Oleme lugenud ühe Tallinna organisti teenistuslepingut (möödunud sajandi 80-daist aastast), punkti, kus talle ette kirjutatakse Punsche'i koraaliraamatu kasutamist.

Referent.

***) Riehl'i kirjutus on aastast 1892/93. Sellest ajast aga on olukord Saksas üldse siin-sääls muutunud, meie maal aga käsitav ala on ikka veel hoopis sõõdis, kuigi ka siin, umbes 16.—18. sajandini, motetiarrastus kirikus oli paiguti üsna tavaline nähtus.

Referent.

*Vaade püskoplikule
Toomkirikule Tallinnas.*

hile ja lauluraamatule. Helilooja võis koraali salmi ja kontrapunktilise piiblisalmi muusikalist dubelmotiivi põimida mitmel viisil. Piiblisalm, näiteks, kõlab: „Tänage Issandat, sest ta on hää“ jne., salm aga: „Nüüd võtkem Jumalat“. Siin võis psalmi kontrapunkteeringu etteotsa paigutada, et teda lõpuks üle viia kunstikohaselt harmoneeritud koraali; või ümberpöörduvalt, psalmi rikkalikum säade võis koraali lihtsamale säadele järgneda; või jällegi, psalmi ulatuslik kontrapunktiline töötlus kujutas teost läbivat pääjagu, millesse ühe-

hääline koraalmeloodia põimus cantus firmus'ena.“

„Väikesest motetist kujunes aegamööda kirikukantaat, mis koosneb paljudest osadest — koorest, aariaist ja retsitatiivest — täie orkestrisaatega. Oratooriumitaolisi moodustusi liitus range kirikliku motetiga, kuid kogu selles külluses ja ülikülluses jääb too algtuum alati tunneta-
tavaks. Motetivorm avab meile pääsu Bach'i viie aastakäigu kirikukantaatide, samuti ta passioonide ja n.-n. „Jõuluoratooriumi“ mõistmisele... Neid kompo-

neerides võttis Bach aluseks vastava pühapäeva evangeeliumisõna ja sellekohase koraali, väljendades vaheosades oma subjektiivseid tundmusi soololaules kaasaegsete mõttekaaslaste-luuletajate (vahest küll üsna maotule) tekstidele.“

Kui kujutleda Bachi-aegset jumalateenistust (nende eeljumalateenistuse ja jutluse vahel ettekanvatate kantaatidega), peame küll väga imestuma, millist hulka vabavormilist või seotud kujul esitatavat muusikat toleaeagne kogudus suutis vastu võtta ja seedita. Kahtlemata eeldasid niisugused muusikaga ülikalikulult kaunistatud jumalateenistused usklikke kuulajate juures sellist rõõmsat vastuvõtuvõimet, milline samal määral meie aegu vaevalt on kujutletav.)*

Orkestrikantaadiks arenenud motetikantaadi viimaseid kante Saksas oli Augsburg. Sääsele kantori Karl Ludvig Drobisch'i surmaga (1854) katkesid usupuhasuste aegade ni ulatuvad luteri kantortraditsioonid. (Eesti pinnal võib samasuguste keskajani ulatuvate kantoraadipärmuste lõpuks arvata — eesti muusikakirjandusse märgatavaid jälgi jätnud — organisti Joh. Aug. Hagen'i lahkumine samal aastal, 1854, Oleviste kiriku juurest). Huvitav on, et tol ajal tehti juba vahet protestantliku ja katoliku „kirikuorkestri“ vahel. Protestantlikul võisid olla kõik keel- ja puhkpillid, ainult mitte viulid; mi-keel peeti katoliiklikuks, sellevastu olid just viulid olnud Bach'i erilemmikud.

„Meie jumalateenistused on muutunud palju lühemaks kui eelised aegu, ja samad inimesed, kes nüüd nelja tunni kestel kannatlikult muusikadraamat jälgivad, ei suuda püsida kirikus kahtki tundi. Kui nüüd soovitud lühemusele midagi tuli ohverdada, siis osutus selleks muusika. Teiselt poolt kartsid paljud õpetajad (Saksas!) kahtlemata, et ilus laul, milles peitub omaette-kunstiteose väärtus, survet avaldab nende jutlusele. Ei ole kerge kohe pärast vormiküllast ja mõjukat muusikat kõnelda mõjurikkalt, — eriti riskantne aga on, kui vahest kantaat osutub hääks, aga jutlus halvaks. Vastasel korral, kui kantaat kukub välja puudulikult või puserdusena, jutlus aga on hää. Jumalateenistusel aga sündigu kõik kindlalt ja väärtuseta ning julgustükiid, mida kontsertsaalis veel kuidagi võiks sallida, muutuvad siin avalikuks rahurikkumiseks. Seega ei kõlvanud muusika millekski olgu ta hää või halb.“

*) Siin tuleks silmas pidades ka toleaeegse kuulajaskonna põhjalikumalt muusikalist ettevalmistust: (vaimulik) lauluõpetus oli 16.—19. saj. tähtsam osa koolide õppekavasdes kui nüüdisajal. Referent.

„Sellele seltsib veel teine silmatorkav asjaolu, mis iseloomustab ajajärgude kunstialalist vahet. Vana luteri kantor oli uhke mees, kellel eeldati olevat ammenendamatu muusikalist loomisvõimet. Ta pidi igaks pühapäevaks ja pühaks aasta jooksul, nagu Bach'ki teinud, eri moteti või kantaadi iga päeva evangeeliumitekstile looma ja oli seega samaväärne õpetajaga, kes igaks pühapäevaks uue jutluse pidi kirjutama.

...Vähemalt oli see nii suuremate Saksas riigi- ja vürstlinnade rikkalikku toetust saavate pääkirikute juures. (Küll mitte vanal ajal Eestis, kus tavaliselt on lepitud võõra muusikaga. Referent). Selle tõttu enamus kantoreid töötas öieti „kirvega“, säblooni järgi, hankides — küllaldase kutselise ettevalmistuse puhul — tublit käsitööd, mis ei partituuri ega ettekande poolest ei taotlenud kõrget kunstiviimistlust. Oli ju ka kiriku siseruumi kaunistatud enamasti kunstikäsitöö tooteiga... Meie ajal, mil Kriitika on muutunud kümnendaks muusiks, ei oleks selline nähtus kujutletav.“

„Paljud õpetajad tahavad tänapäeval evangeelset jumalateenistust pühkida võimalikult puhtaks ja peeneks, isegi kui ta selle tõttu muutuks väikeseks, lahjaks ja vesiseks. Nemat ükski tahavad valitseda oma kirikus ja sugugi ei soovi seda osa jagada kunstnikuga. Aga kõigil aegadel, mil valitses loov ja liikuma panev suur usundlik vaim, oli kirik ka kunsti templiks. Tärkab ju kunst samust meelte-tunnete sügavusist kui usund, viies meid samalaadse kaemuse manu vaimus, sääl, kus lõpe mõistuslik tunnetus.“

„Kui aga tahetakse, et uuest usundlikust kunstist jälle kõikjale leviks suurejooneliselt impulsse-äratustõukeid, siis peab kunst enne kõike jälle kirikus võtma laiemalt maad ja levima. Vaimulikud ega kunstnikud ei saa seda teostada ühekülgiselt omalt poolt, algatus peab väljuma koguduste kunstinoolest, kunstilis-usundlikust rahvavaimust. See sünnib siis, kui ...usund, kunst ja teadus, mis lõppude lõpuks ju viivad ühiste ideaalide juure, leplikult ühte põimuvad ja üksteisse sulavad rahva vaimus.“

Saksa kultuurloolase W. H. Riehl'i järgi.

„Suure kunsti tuum peitub minu arvates selles, et siirdutakse igapäevasest heroilisest, et laskutakse tagasi tavalisusse peeneid varjundeid mööda. Häda seda liiki teosele, mis on aina ühtlaselt tõsine, aina ühtlaselt suursugune! Ta tekitab igavust.“ (Voltaire)

Vestlus T. Vettikuga

T. VETTIK oma kodus.

Uksel „kuldtähtedega“ plaat: T. Vettik. Kuuln seestpoolt klaveriheliselid. Kõlistan. Soovitav avabki ise.

„No kuidas poisismehe elu läheb ka?“

„Mis ikka, kuldne põli!“

„Ja ennäe, kuigi pääle selle veel boheemlane, aga tuba nii mugavasti säetud ning korras!“

„Eks mul ole siin ka naisperet — ema ja õde — nende hool.“

Võtame nüüd istet pianiino juures, kus teda parajasti nootide kallal töötamas leid-sin.

„Kuidas arenevad ka eeloleva laulupeo asjad?“

„Eeltööde kava töötasin juba valmis ja esitasin Lauljate Liidule.“

„Kas seekordses kavas on mõnda erilist uudist?“

„On küll. Esmakordne uudis oleks heliplaatide valmistamine igast laulust, mida tahame kasutada õppeotstarbeks.“

„Ja juhataada tuleb teil sääl?“

„Üldsegakoore ja oma naiskoorilaulu.“

„Palju teil helitõid ettekandele tuleb?“

„Kaks: „Põhjamaa päikese kullast“ sega-koorile ja „Mu sünnimaa“ naiskoorile.“

„Missuguste teiste autorite töid pääle omade veel juhataate?“

„Üldsegakooriga Mart Saare, Mihkel Lüdig'i ja Riho Pätsu koorilaulu.“

„Kunas juhataate esimest korda laulu-pidu?“

„See oli Viru-Ingeri laulupidu N.-Jõe-suus 1923. aastal. Pääle selle juhatan aga igal suvel siin-sääl laulupidudel ja laulu-päevadel.“

„Kuidas teist muusikamees välja kujunes ja kellelt saite üldse esimesi näpunäiteid?“

„Juba lapsena oli tugev kalduvus muusikale. Esimesi tõsisemaid näpunäiteid andis Jaan Port, kuna enne tegutsesin „vabakunstnikuna“. Poisijõmpsikana valmistasin endale puutükist viiuli ja tõmbasin niitidest keeled pääle. Vibu, samuti niitidega, ei tahtnud sugugi „võluheliselid“ välja tuua; siis tegin vibuvarrele hambad sisse ja saagisin sellega. Tahtsin kangesti viiulit õp-pida. Kui hakkasin Väike-Maarjas koolis käima, sain Jaan Portilt (praegu botaanika dokt. — Tartu ülikoolis), kes oli sääl õpe-taja ja hää viiuldaja, palju tõuget muusika õppimiseks. Juba koolipoisina asuta-sin sääl laulukoori ja juhataasin siis üldse esimest korda. See oli 1913. aastal, kuna enne aga laulsin koorides ja mängisin or-kestris. Tol ajal oli V.-Maarjas väga intensiivne muusikaelu; tegutsesid 2 orkestrit, segakoor, meeskoor.“

„Ja säält siirdusite otse Tallinna elama?“

„Ei, läksin veel Tartu, kooli edasi õp-pima. Sääl juhataasin jällegi koori ja or-kestrit. Tegin kaasa ka operetti, nimelt „Omal jalgel“, mis „Vanemuises“ oli lõök-tükiks, ning käisime sellega maal. Tol ajal laulsin veel Vanemuise Muusika Osakonna kooris. Isegi oli au kord „näidelda“. Nimelt tegutses „Vanemuises“ juhuslik, tasuta koor, kus lauljad käisid siis oma „hää äranäge-mise“ järele. Muude seas olid lavakooris ka Riho Päts ja A. Viisimaa. Kord sõbraga teatri minnes tuli J. Simm uksel vastu ja ütles: „Poisid, ajage vatid selga ja minge lavale — rahvast on tarvis!“ Huvi pärast läksimegi. Kooriliikmed puudusid pea täies-ti. Oli kõrtsiaia stseen, kus istusime lau-dade taga. Keegi ei kavatsenud aga meie-ga midagi rääkida ja nii hakkas igav ning lõpuks „jalutatsime kõrtsi“, suure rutuga

vatid nurka ja minema — pääsesime „lavar-karjäärist“.

„Hiljem asusite Tallinna muusikamehe karjääri tegema?“

„Jah, 1919. a. astusin konservatooriumi, mille lõpetasin 1926. a. Tallinnas sain kohe Vestholmi gümnaasiumi laulu- ja muusika-õpetajaks, kus praegugi poisse tuleb õpetada kooris ja orkestris.“

„Asusite kohe juhutama ka Rahvaülikooli Selti koori?“

„Siiski enne juhatasin veel „Tungla“ koori (1922. a.), käies sellega ka Soomes esinemas. Kui aga õieti mäletan, sain Rahvaülikooli koori oma juhtimisele 1924. aastal.“

„Kas kooril on ka suuremaid kavatsusi lähemal ajal?“

„Pärast jõule pühitseme 20-a. juubelit.“

„Aga kontsertmatku — välismaale?“

„Välismaale sõiduks puuduvad kooril ainelised võimalused, kuid kodumaal matkame vahest küll, nagu seda senigi tehtud. Aga sel kevadel on siiski kavatsus Soome sõita.“

Tekib jutlemisel väike paus. Riivil silman siis kõige pääl üht nooti: see on alles trükkist ilmunud soololaul „Sügisinnula“. Mu huvi on hetkeks sellesse kiindunud — küsin luba seda klaveril katsuda. Autor ise haarabki kohe kastist viiuli, ning mängib soolopartiid. Tundub, et viul vist sageli kastis ei puhkagi. Olen laulust nii võlutud, et unustan oma tuleku eesmärgi. Ja nüüd küsitakse äkki minult: „Kas ehk aitab juba neist küsimustest? Pole ju midagi põnevat jutustada.“

Aga kus sellega! Kui kutse on kord sää-rane, siis päri aga niikaua, kui uksest välja ei visata; tuleb vahel külalislahkuse vastu taktitunnetki unustada!

„Kuidas valmis too soololaul, mida nii palju lauldakse? — mõtlen sellega nim.“

„Merellä on sinine.“

„Kirjutasin algul muusika, hiljem lõin oma sõnad juure.“

„Milline ala heliloomingus meeldib Teile kõige enam?“

„Kõik on huvitavad. Koorile olen kirjutanud seepärast arvukamalt, et tegelen sellega kõige rohkem. Pääle selle aga olen veel komponerinud soololaule ning mõne väiksema klaveri- ja orkestripala.“

„Kas trükkis on ilmunud ka palju teie töid?“

„Need kaks soololaulu, millest eelpool juttu oli, neli kogu koorilaule ja rohkesti üksikuid koorilaule mitmesugustes Lauljate Liidu väljaannetes.“

„Kuidas leiata olevat meie noodikirjastuse?“

„See on kehv; tarvitajaid vähe, keegi ei usalda trükkida. Heliloojad peavad ise kirjastama, kui tahavad oma töid levitada.“

Kuid võimalused?... Kultuurkapital ja Lauljate Liit on ainukesed kirjastajad.“

„Kas olete osa võtnud ka helitööde võistlusest?“

„Varemalt küll, ja auhindu saanud.“

„Mäletan, vist Tärnpu-nimelise auhin-nagi?“

„Jah, see määrati mulle 1934. a. too-dangu hindamisel minu koorilaulele „Põhja-maa päikese kullast“, samale, mis tulevase laulupeo kavas.“

„Miks ütlete varemalt — kas nüüd enam osa ei võta?“

„Viimasel ajal ei ole seepärast osa võt-nud, et võistluse žüriidest on emale jae-tud muusikamehed, asemele asunud aga võ-hikud.“

„Nii siis ei võtnud te osa ka rahvalike peolaulude võistlusest?“

„Sää! oligi žürii viiest liikmest ainult üks muusikamees. Olen arvamisel, et heli-tööde väärtust hinnaku ikka muusikame-hed.“

„Kuidas leiata olevat tolle võistluse tu-lemusena hiljuti ilmunud noodikogu — „Valik kodumaa laule“?“

„Riikliku Propagandatalituse idee oli väga häa, aga sisuliselt loen võistluse eb-aõnnestunuks. Mainitud kogus võiks paari laulu nimetada rahuldavaks, ülejäänuid aga nõrkadeks. Meloodiliselt ei leia ma üheski laulus eestipärast joont, mis oli võistluse nõue — samuti ka originaalsust; enamik meloodiaist on vanad, kulunud. Mõned au-torid ei tunne fsegi harmooniat, ja nii leia-me neis laules oskamatuset tekkinud pa-ralleelseid kvinte-oktaveid külluses, milliste vältimine peaks olema algelisem nõue rah-valiku koorilaulu harmonisatsioon. Kuid ma võtan selle üle ajakirjanduses veel pi-kemalt sõna.“

„Kas on mõtet neid raadios õpetada, na-gu seda praegu tehakse?“

„See on väga häa mõte, muidugi väärt-laulude puhul, millised tõepoolest oleksid tusedad isamaalaulud.“

Ta võtab viiulivibu...

„Ma lähen, ma lähen juba!“ ütlen. Aga süda läks kohe kergemaks — ta tahtis seda ainult kasti tagasi panna... R. K.

„Niikaua, kui arusaamine õigest kuns-tist sootuks ei kao siit maailmast, mood kunsti alal on julm, ja mõnigikord tuleb kaua oodata ta ülekohtuste dekreetide re-videerimisest.“ (Ch. Koechlin)

*

Keskparasus on kirjanduse ja kunsti populaarsuse pääeeldus.

(E. Faguet.)

Mida kuuldi-nähti Soomes

Vestlus prof. J. Aavikuga

Prof. J. AAVIK.

— Kuidas jäite rahule oma kontsertmatkaga Soome?

— Jäin väga rahule. Loodetavasti aitab see meie kunstnike lähenemisele palju kaasa.

— Ja vastuvõtt?

— Vastuvõtt oli üldse igalpool, kus liikusime, ülilahke. Kontserdil toodi meid prof. Artur Lembaga enne algust poodiumile, kus orkester publiku aplausi saatel tükk aega tušši mängis. Publiku suhtu-

mine oli eriti soe. Pääle kontserti annetati meile mõlemale üle loorberipärjad tervitustega. Eesti aukonsul Leskinen korraldas meie auks piduliku vastuvõtu oma juures, kuhu oli kutsutud palju tähtsaid külalisi ja ajakirjanikke. Ka intervjueriti meid kumbagi eesti muusikaelu üle. Konsuli lahkusel ei olnud piire; ta sõidutas meid maale oma uhkesse tallu, kus meile tehti isegi toredat soome sauna.

— Kuidas õnnestus kontsert?

— Arvustused pole veel saabunud, muidu aga läks kõik ladusalt. Anti kolm proovi. Viiburi muusikakooli ja säälsete kontsertide juhataja, direktor Sirpo oli juba ettesaadetud nootidega ühe proovi enne teinud, mille tõttu minu töö oli kerge. Orkester oli väga häa, umbes 45-e mängijaga, suurem osa noored, kes mängisid suure vaimususega.

— Mida juhatasite sel kontserdil?

— Kava koosnes ainult eesti helitöist: A. Kapi prelüüd „Hauad“, H. Eller'i poem „Koit“, A. Vedro oop. „Kaupost“ katked — „Ave Maria“ ja „Lahing“, A. Lemba „Klaverikontsert 2“ ja „Pidulik avamäng“, ning minu süit „Laste sõbrad“.

— Ja kelle korraldusel toimus kontsert?

— Seda tegi Viiburi Muusikasõprade Ühing, sama, kes peab ülal ka Viiburi Muusikakooli. Oli tehtud väga palju eelreklaami, kusjuures müürilehtedel ja lehtedes olid ära toodud kõigi autorite pildid. Suurim ajaleht „Karjala“ tõi pika artikli meie muusikaelust. Samuti oli artikkel rootsi lehes prof. Rudnevi poolt, kes on tähtsamaid kohalikke muusikategelasi ja muusikainstituudi õppejõud. Üldse tunti väga suurt huvi meie muusika vastu; konsul Leskinen, dir. Sirpo ja prof. Rudnev olid alati proovidel ning uurisid hoolega partituure. **R. K.**

Vestlus prof. A. Lembaga

— Millised muljed töite kaasa reisult Soome?

— Kõige paremad — meile sai osaks ootamatult häa vastuvõtt. Eriti peab nimetama konsul Leskinen'i, kes meile ka banketi korraldas. Muuseas tuli mul sääl mängida oma klaveripalasi, ja üldse meile osutati suurt tähelepanu igalpool, intervjuerimistega jne.

— Mida kuulsite Viiburi praeguse muusikaelu arengust?

— Viimasel ajal olevat huvi välissolistide vastu langemas; Kulenkampfiil ja veel mõnel teisel tulnud kontserdi andmisest loobuda tühja saali tõttu. Sümfoniakontserdid aga leidvat ikka elavamat poolehoidu. Igal nädalal antakse tund aega kestvaid rahvakontserte, kuna sümfoniakontserte üks kord kuus. Ka välisdirigente käib sagedasti. Muusikakultuur on siin kõrgel tasemel.

— Kuidas hindate Viiburi orkestrit?

— Orkester on väga häa. Selles mängib suur osa Viiburi Muusikakooli õpilasi, kus torkab silma suur protsent naisviulidajaid. Ka kolm eestlast, Liblik, Intelman ja Uus-talu, on selle orkestri liikmed. Orkestri asutas umbes 20 aastat tagasi selle dirigent, direktor Boris Sirpo, kes ise õppinud Berliinis Weingartner'i juures.

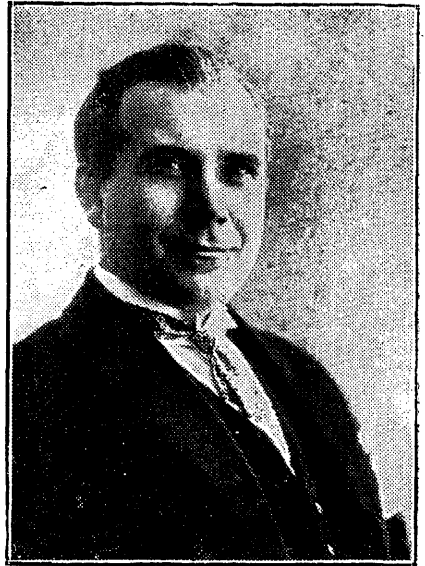
— Ja mida huvitavat ütlete Viiburi Muusikakooli kohta?

— Muusikakool töötab dir. Sirpo juhtimisel ja õppetöö seisab kõrge tasemel. Praegu on koolis 400 õpilast, kellelel kasutada ka suur noodid- ja raamatukogu. Eriti nimetamisväärt on see, et säääl leidub väärtuslik heliplaadikogu; igal nädalal antakse koolis üks tund modernistide töid plaatidelt. Kool asub suures rahvamajas, ja omab saali umbes 700 inimese jaoks, kus meie kontsertki leidis aset. Muuseas olgu üteldud, et meie esinemisel oli saal välja-müüdnud.

— Kas külastasite ka teatrit?

— Etendusi nende nelja päeva kestel, mil säääl viibisime, ei olnud, kuid säääl pidi antama ka ooperit ja operetti. Aga muid vaatamisväärsusi sõidutati nägema iga päev, kus konsul Leskinen, dir. Sirpo ja prof. Rudnev olid meie lahked juhtijad. Nime-tamist väärrib linna raamatukogu, mis sisus-tatud viimase tehnika nõuete kohaselt, sa-muti karakteristliku ilmega torn-restoran j. p. m. Üldse jätab Viiburi meeldiva mulje juba oma uhke jaamahoonega, mis sama arhitekti loodud, kes meie „Estoniagi“ ehi-tanud.

— Ja kuidas läks merereis?

Prof. A. LEMBA.

— Tagasi tulles oli laevasõit tormine. Mina jäin küll terveks, aga prof. Aavikul tuli veidi kannatada. Üldiselt pean ütlemä, et see külaskäik hõimurahvale mõjus värs-kendavalt ja tööme austava mälestusena kaasa veel loorberipärjad; prof. Aavikul sini-valge Soome lindiga ning minul must-punane Karjala värvidega.

R. K.

Ilmus XI üldlaulupeo noot

Üksteistkümnes laulupidu näeb ette 16 pala segakoorile ja neli naiskoorile, pääle selle lisana veel 4 laulu. Kokkuvõttes õi-ge tüse kvantum.

Laulude enamikku tunneme ja teame juba eelmistest laulupidudest ja laulupäe-vadest, nii et uudiseid pole just palju. Tundub, repertuaari koostamisel seekord õige tõsiselt arvestati neid puhtpraktilisi mugavusi ja kodunemisi, mis igal juhul ga-ranteerivad naudingurohkust kuulajajale ja ei nõua erilist pingutust koorilt. See põ-himõtteline olupoliitika tundmine kindlasti peaks vääräma hindamist: laialdased hul-gad jäävad väga tänulikuks, et neilt ei nõuta rohkem kui nad suudavad pakkuda!

Peatudes enam-vähem uue mate pa-lade juures, märgime kõigepäält Ed. Oja „Kangakudumise laulu“. Teos ei nõua teh-

nilisi pingutusi ja annab väga hõlpsasti laulda. Leidlik teksti käsitlemine ja meis-terlik muusikaline tõlgitsemine arvatavasti lubavad oletada selle laulu menukust ka väljaspool laulupeo raamistikku. Teose põ-hiteem õige tugevasti meenutab üht rah-valikku viisi. Kas see intervalliline ühte-sattuvus on tingitud juhuslikkusest või au-tor siin täie teadvusega kasutab mainitud rahvalikku laulu, jääb sedapuhku teadma-tuks.

A. Kapi „Sind armastame, kodumaa“ lihtsa käsitlemise juures pakub suurt hoogsust. Klassitsismi põhimõtteile raja-tud struktuur lubab eeldada täielikku kõ-larohkust ja äraõppimise kergust.

Uudispalade poolest rikkam on nais-kooride osa. Siit leiame kõigepäält T. Vettiku „Mu sünnimaa“ sääde. Teos

Täiendavaid juhiseid XI üldlaulupeo asjus

Kooride registreerimine XI üldlaulupeole on võrdlemisi elav. Lühikese aja jooksul on registreeritud laulupeole juba hulk koore. Samuti tellitakse elavalt laulupeo noote.

Kahjuks aga mõned koorid ei ole lugeanud väljasaadetud juhiseid küllalt tähelepanelikult, millest tingituna pöörduetakse L. Liidu büroo poole ebamääraste kirjadega. Lugupeetud koore palutakse pidada silmas, et sellised kirjad tekitavad asjatut kirjavahetust, mille vältimiseks igal koorijuhil tuleks enne registreerimislehe täitmist või nootide tellimist lugeda läbi juhised ja talitada nende järele.

*

Juhime siinkohal veel kord kooride tähelepanu sellele, et XI üldlaulupeole registreeritakse ainult Lauljate Liidu liikmeid koore. Sääraseid registreerimislehti, mil ei ole märgitud, et „koor astub L. Liidu liikmeks lähemal ajal“, kahjuks L. Liidu büroo ei saa võtta vastu.

Liidu liikmeks astumiseks tuleb tellida välja vastav avaldusleht ja saata see täidetult tagasi L. Liidu juhatusle ühes liikmemaksuga (15 senti igalt lauljalt-mängijalt aastasa).

*

Neid koore, kel seni L. Liidu liikmeks on tasumata, palutakse selle oendamisega rutata. Tingimata tuleks saata ära liikmemaks veel käesoleval aastal, et Liidul oleks võimalik neid võtta 1936. a. aruandesse.

Liikmemaksu tasumiseks palutakse kasutada L. Liidu posti jooksvat arvet nr. 235. Igal jooksva arve sissemaksu

lehel leidub lõigend märkuste jaoks, millel palutakse kirjutada, mis otstarbeks raha saadetakse. Ilma igasuguse selgituseta raha saates tekib tarbetu kirjavaheutus, kuna L. Liidu büroo ei tea, mis arvele raha kanda.

*

Liikmemaksu tasumise puhul tuleb kooridel teatada, millised kooriliigid tegutsevad ja mitu lauljat või mängijat tegutseb igas kooriliigis. Kui mõni tegelane esineb mitmes kooriliigis, siis tuleb tal maksta liikmemaksu ühekordselt, kuid tema tuleb arvestada ikkagi nii ühe kui teise kooriliigi tegelaste hulka. Ainult tegelaste kokkuvõte näidaku isikute arvu.

*

Organisatsioonidel, kes langenud mõnel põhjusel välja L. Liidust, tuleb uuesti liikmeks astumise puhul tasuda tagant järele vähemalt ühe aasta liikmemaks. Kui organisatsioon on langenud L. Liidust välja kaks või rohkem korda, siis tal tuleb tasuda liikmemaks kõigi aastate eest, mis ta on olnud L. Liidust ära, arvates väljalangemise aastast.

*

Kui mõnest organisatsioonist soovib võtta osa mitu koori, siis tuleb iga koori tarvis täita eraldi registreerimisleht. Sel juhul, kui kõik koorid on märgitud ainult ühele registreerimislehele, saadetakse L. Liidu büroo poolt välja uued registreerimislehed, mis tulevad täita igale koorele eraldi.

*

Juhime kooride tähelepanu sellele, et XI üldlaulupeo nootide hind on à 70 senti

sisaldab palju jõulisust, kusjuures autor väga leidlikult ja ettevaatlikult koormab ettekandjate tehnilist kandepinda. Mõtlen selle all kromaatilisi käike, mis enda loomuliku voolavuse tõttu peaksid sooritama suurema vaevata.

Juhan Aaviku „Koots-kull“ osutub sümpaatseks palaks oma ladususega ja sümmeetrilise struktuuriga. Tehniliselt õige tänulik, kui mitte lugeda esimeste sopranite teise oktavi „la“-d (lõpuakordis), mis ehk mõnele koorele on natuke raske. Kuid et see kõrge toon esitatakse fortissimo, siis kergendab see asja juba omapoolselt, pääleegi jääb vajaduse korral võimalus transponeerimiseks kas pool- või tervetooni võrra madalamale; all leidub

selleks ruumi küllalt, kuna teise aldi madalaim noot on ainult „la“.

G. Ernesaksa „Noor kevade“ sisaldab ohtrasti kooriefektsust, tema taktijaotuslik keerulisus nõuab lauljailt hääd hoolsust. Võluvalt mõjub harmooniline monotoonsus orelipunkti näol altide osas.

Laulude kogumikku — nii uuemaid kui vanemaid teoseid — üldiselt tuleb lugeda õnnestunuks meeleolulise varjundirohkuse ja tehnilise ladususe poolt. Hindamata ei saa jätta ka seda, et koostajad kasutavad võimalikult paljuid autoreid, nii pole mõnda mindud ühestki heliloojast, kes vokaalmuusika alal seni on avaldanud aktiivsust.

V. Leemets.

Tulemas suurejooneline algupäraste marsside võistlus

Tarbemuusikast tundub meil küll kõige suuremat puudust algupärastest marssidest, milliste mängimisel iga eestlane võiks tunda rõõmu kui rahvuslikust muusikast. On ju meil ilmunud mitmeid algupärasteid marsse, kuid kahjuks tihti nende iseloom ei võimalda teha suuremat vahet samalaadiliste välismaa autorite marsside vahel.

Algupärase, ja eeskätt eestipärase marsiliteratuuri rikastamiseks korraldab Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsioon uute marsside võistluse, millele on annud auhindu kaitsevägede Ülemjuhataja, kaitseliidu päästaap, Politseiametnike Keskkoogu, Tuletõrje Liit ja Lauljate Liit. Auhindade kogusumma ulatub 1180 kroonile,

mis on suuremaid muusikalisi auhindu, mis meil pandud välja.

Võistluse tingimused on järgmised:

§ 1. Võistlus toimub kahes läigis:

a) käigumarssidele, milleks pannakse välja järgmised auhinnad:

I auhind — Kr. 250.— Kaitsevägede juhatajalt, eriauhind — Kr. 250.— Politseiametnike Keskkoogult, II auhind — Kr. 150.— Eesti Lauljate Liidult, III auhind — Kr. 100.— Kaitseliidu päästaabit, I ergutus-tasu Kr. 50.— E. Lauljate Liidult, II ergutus-tasu Kr. 30.— Eesti Tuletõrje Liidult;

ainult kuni 1. veebruarini 1937. a. Hiljem on noodi hind 85 senti Seepärast palume koore rutata tellimiste ärasaatmisega.

*

Laulupeo noote, samuti ka muid väljaandeid, ei saadeta välja järeilmaksuga. Kahjuks on Lauljate Liidul varemast aastaist sellistest järeilmaksudest jäänud saamata võrdlemisi tõhusaid summasid, millede pärast on tulnud otsida kohtu kaasabi. Seepärast juhul, kui nootide raha ei ole saadetud ette, saadetakse need välja lunasaadetisena, kusjuures lunasaate kulu, 25 senti iga 10-kroonilise tellimise päält, jääb tellija kanda.

*

Nootide raha ettesaatmisel palutakse olla selle arvestuses täpne. Neil juhtudel, kui raha saadetakse vähem või rohkem, kui see soovitud nootide arvule vastab, siis saadetakse ka noorte vastavalt kas vähem või rohkem, mille juures võimalikud ülejäägid, mis ei kata ühe noodi hinda, jäävad postikulude kattteks L. Liidule.

*

Juhime veel kord kooride tähelepanu sellele, et nootide hinna tasumine postmarkides ei ole soovitatav, kuna võrdlemisi suurte summade puhul koguneb L. Liidu büroosse sel määral postmarke, et L. Liit ei saa neid kasutada. Ka raskendab postmarkide saatmine L. Liidu büroo tööd.

*

Laulupeo registreerimislehe alumisel osal olevad märkused kuuluvad L. Liidu büroo täitmisele, nagu märgitud sellele osale,

mispärast koore palutakse seda osa mitte täita. Mainitud märkused teostatakse kontrolli puhul.

*

Olgu märgitud, et L. Liidu büroos teostatakse kindlat kontrolli selle kohta, mitu nooti ükski koor endale tellib. Kui ilmneb, et koor on tellinud noote tunduvalt rohkem, kui tal on antud üles lauljaid, siis emba-kumba, kas koor ei ole tasunud liikmemaksu õieti, või kavatseb ta anda noodid edasi teisele koorile. Mõlema juhu puhul tekiks asjatuid arusaamatusi, mispärast nende eest palutakse koore hoiduda.

Ka ühe eksemplari tellinud nootide kohta peetakse kontrolli. Kui koor eelproovide alguseks ei telli noote juure, siis ilmestati ta kavatseb neid paljundada kodusel teel mis aga on säädusega keelatud, ja mille selgumisel L. Liit küll on sunnitud otsima kaitset.

*

Noodilugemise harjutusvihk viibib praegu puhttehnilistel põhjustel, kuid saadetakse tagant järele igale nootide tellijale vastaval arvul. Loodetavasti ilmub see õige peatselt.

*

Veel olgu märgitud, et noote kooridele komisjonimütügile ei anta. Mõne koori poolt on avaldatud soovi, et neile antaks noodid sel tingimusel, et nad ülejäävad saadavad tagasi. See moodus ei võimalda L. Liidu bürool pidada täpset arvestust, samuti noodid võivad edasi-tagasi saatmise juures kannatada.

- b) politsei pidulikule marsile, milleks Politseiametnikkude Keskkogu poolt pannakse välja kaks auhinda — Kr. 250.— ja Kr. 100.—.

§ 2. Marsid olgu algupäraseid, kandku oma iseloomult eesti rahvamuusika jooni, olgu loodud eesti kodakondsusest autori poolt, ega tohi olla kuini võistluse lõpptulemuste väljakuulutamiseni levitamiseks paljundatud ja avalikult ette kantud. Käigumarsid peavad vastama oma tehniliselt raskuselt meie keskmiste puhkpillikoorige võimeile, peavad olema mängitavad ka väikse orkestri koosseisuga (10—12 pilli) ja marssimiseks kohased. Politsei pidulik marss peab olema sobiv ettekanadeks pidulikudel sündmustel politsei elus ja säetud järgmisele puhkpillikoorige koosseisule: flööt ühes pikologa, Es-klarnet, B-klarnet I, B-klarnet II—III, B-kornet I—II, B-trompet I—II, Es-alt I—II—III—IV, B-tenor I—II—III, bariton, tromboon I—II—III, Es-bass, B-bass ja trummid. Muud pillid (saksofonid, fagotid, kontrabassid, fanfaarid, timpanid jne.) võivad olla esitatud ainult ad libitum. Kõigis liikides võistlevad marsid peavad olema välja kirjutatud kõigile pillidele erilehtedel, mille juures häältele, mis võivad jääda mängimata, olgu märgitud „ad lib.“, ning juure olgu lisatud ka marsi klaverisäade.

Marsside käsikirjad tuleb saata Lauljate Liidu büroosse, Tallinn, Lai tän. 7 märgusõna all „Marsside võistlusele“ hiljemalt 15. märtsiks 1937. a. Iga marsi kandku autori varjunime ning sama varjunimi olgu märgitud koos marsiga esitatavale kinnisele ümbrikule, milles leidugu autori õige nimi ja aadress. Politsei pidulikule marsile võistlevad marsid peavad olema tähistatud sõnadega: „Politsei pidulik marss“.

Eelloetletud tingimustele mittevastavad marsid ei saa võtta osa võistlusest.

§ 3. Auhindamine toimub järgmiselt:

- a) käigumarside alal — Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt valitud ja L. Liidu juhatuse poolt kinnitatud hindamiskomisjon, millele iga auhinnaannetaja võib nimetada juure ühe oma esindaja, vaatab läbi kõik võistlevad käigumarsid ja valib neist välja mitte rohkem kui 4 auhinnaväärilist, asetades need paremuse järjekorda. Politseiametnikkude Keskkogu juhatusel on õigus valida välja nende hulgast politsei käigumarsid, makstes selle eest auhinna Kr. 250.—. Ülejäänutele määrab hindamiskomisjon paremuse järjekorras § 1 p. a-s nimetatud auhindad, kusjuures hindamiskomisjonil

on õigus jätta välja andmata auhinna kas osaliselt või ka kõik. Juhul, kui Politseiametnikkude Keskkogu juhatus ei leia sobivat politsei käigumarssi auhinnavääriliste hulgast, jääb vastav ertauhind Kr. 250.— välja andmata.

Püüle auhindade kindlaksmääramist on hindamiskomisjonil õigus oma äranägemise järgi lisada ergutustasud juure muusikaliselt paremate marsside auhindadele.

- b) Politsei piduliku marsi alal — Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt valitud ja L. Liidu juhatuse poolt kinnitatud hindamiskomisjon koos Politseiametnikkude Keskkogu esindajaga valib välja võistlevate pidulike marsside hulgast vähemalt kaks kandidaati politsei pidulikule marsile. Nende hulgast valib Politseiametnikkude Keskkogu juhatus välja politsei piduliku marsi, makstes selle eest auhinna Kr. 250.—. Ülejäänud kandidaadid tulevad seejärel uuele läbivaatamisele eelmärgitud hindamiskomisjonis, kus paremale neist määratakse auhind Kr. 100.—. Juhul, kui Politseiametnikkude Keskkogu juhatus esitatud kandidaatide hulgast ei leia auhinnaväärilist ja jättab Kr. 250.— välja maksmata, siis tulevad eelmärgitud uuele läbivaatamisele ja auhindamisele (auhind Kr. 100.—) kõik pidulikud marsid.

Võistlusest osavõtja ei või olla hindamiskomisjoni liige.

§ 4. Auhindade väljamaksmisega langetavad auhinnatud marsside igasugused autoriõigused Lauljate Liidule, politsei piduliku marsi ja politsei käigumarsis autoriõigused aga Politseiametnikkude Keskkogule.

§ 5. Auhindamata jäänud marsside käsikirjad antakse tagasi autoritele kahe kuu jooksul püüle võistluse tulemuste väljakuulutamist, mille juures autori isik tehakse kindlaks autoriümbriku avamisega. Auhindadele mitte tulnud, kuid hindamiskomisjoni või Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt kirjastamisväärsaks tunnustatud marsid võivad tulla kirjastamisele erikokkuleppel autoriga, kusjuures Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni juhatusel on õigus avada selliste marsside autoriümbriku autori isiku kindlakstegemiseks.

§ 6. Võistluse vormilise külje läbiviimise üle valvab Lauljate Liidu juhatus.

Tallinnas, 4. detsembril 1936. a.

Eesti Lauljate Liidu Juhatus.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Ooperi alal möödunud kuu jooksul ei ole pakutud uudiseid, küll aga esines varem-tuntud teostes rida külalisi.

Valentine Kask andis oma lahkumisõhtu, millel ta astus üles osadega kolmest ooperist. G. Verdi „Rigoletto“ ta täitis Maddalena rolli, kus tal päämiselt jäi võimalusi end maksma panna ansambelis oma mahlaka ja kandva häälega. G. Bizet' „Carmenis“ aga sellevastu ta sai avaramalt avalduda solistina, viies osa läbi hoogsasti ning sobiva ilmastamisega. Väga häa kuju ta lõi vanast krahvinnast P. Čaikovski „Padaemandas“. Arvatavasti V. Kase lahkumine pole täiesti lõplik, nii et temaga edaspidi võime kokku puutuda lava kaudu.

Seoses meie kutselise teatri 30-aastase tegevuse pühitsemisega andis soome ooperite-nor Väinö Sola ühe külalisetenduse. Nimelt ta astus üles Rodolphe'ina G. Puccini „Boheemis“. Võõrustaja pakkus kõrgeklas-silist mängu, mis oli ehtsalt ilmestatud ja peenekoeline. Oma aastate juures ta suutis vokaalselt üllatada; muusikaline tõlgitsus püsis väga väärikal tasemel.

Poola ooperilauljanna Eva Bandrov-ska-Turkska esines suure eduga G. Verdi „Traviatas“ Violetta. Tema vokaalkunsti-lised saavutised olid väga hinnatavad, mu-sikaline interpretatsioon ilmerikas. Mängu-line külg arenes võimeterohkelt. Kaaskülas-tajana Leonid Zachodnik Riia ooperist andis Alfredo osa lavaliselt kaunis kinniselt. Lauljana ta omab koollisi aluseid ning võis mõjuda sümpaatselt; hääle kandvus oli võrdlemisi väike.

Käesoleva hooaja kolmandat sümfoonia-kontserti juhatas meie dirigent Olav Roots, keda võime pidada suurelt lootustandvaks jõuks vastaval alal. Eeskava oligi hästi läbi töötatud; juhataja tõlgitses muusikat sisu-se tungivalt ja valitses orkestrit kindla ning üksikasju jälgiva käsitlusega. Ettekandel olid C. Franck'i d-moll sümfoonia, H. Eller'i „Sümfooniline burlesk“ ja M. Ravel'i „Vals“. Solistina B. Luck kandis hää teh-nikaga ning ilmestatult ette F. Chopin'i e-moll klaverikontserdi; saade orkestrilt anti mõõdukusega.

Konservatooriumi sümfooniaorkester prof. J. Aaviku juhatusel näitas semestri lõpul toimumud kontserdiga oma viljaka töö tule-musi. Õhtu jooksul kanti ette J. Haydn'i sümfoonia („Paukenschlag“), A. Lemba „Pi-dulik avamäng“ ja A. Glasunovi baletti-süit „Armastuse kavalused“ ning sooritati ka saated solistidele (E. Liivak, M. Teder). Kontsert suurte kogemustega dirigendi-pe-dagogi juhtimisel oli ilusaks lõpupunktiks semestri tegevusele.

Õige väärtusliku esinemise pakkus Tallinna Eesti Kammermuusika Selts, tegutsedes as-jaarmastuslikul pinnal. Keelpillide orkester A. Udriku juhatusel andis ülesastumisega parimat tunnustust innukast ja sihiteadli-kust tööst. Hää ettekande osaliseks said ka-vas leiduvad teosed — A. Corelli „Jõulu-sümfoonia“, E. Elgar'i „Serenaad“ ja E. Griegi palad op. 63. all. Laitmatult esitati R. Schumanni' keelpillide kartett op. 41 (osalised V. Pikk — I viiul, V. Aarelaid — II viiul, A. Udrik — vioola ja A. Sinis-off — čello). Kõlavalt ning sisukalt laulis J. Simon rea numbreid; klaveriosa täitsid sobivusega P. Presnikov (saatjana) ja B. Žirmuški (orkestris).

Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi kammermuusika kontserdil oli päänumbriks Beethoven'i keelpillide kvartett op. 74, mille ettekanne arenes hää tõlgitsemisega ja vas-tastikuse sobivusega; esinesid R. Palm — I viiul, H. Laan — II viiul, R. Merku-lov — vioola ning A. Karjus — čello. Uudisloomingut pakuti N. Lopatniko-v'ilt, esitades tema sonaadi ja trio; küp-susekujuline nendest oli viimane teos, mis ka ettekandel õnnestus paremini. Täitjatena toimisid R. Palm, A. Karjus ning klaveril autor.

Piiskoplikus Toomkirikus oli kontsert, kus esmakordselt esitati R. Tobias'e koraalipre-lüüde — arvult üksteist. Kuuene nendes lisati ka koraal „Cantate Domino“ ettekandes J. Hiob'i juhatusel. H. Leppnurm täitis oma ülesande orelil hästi; ka koori poolt pa-kuti ladusast esinemist. R. Tobias'e teoste osa jättis suurejoonelise mõju. Kontserdi lõ-pus anti J. Hiob'i ja E. Hörschelmann'i loo-mingut; viimasena mainitud autori pala ette-kandest võttis osa veel H. Betlem soolo-kvartetis oma õpilastega.

Estonia Muusika Osakond andis kontserdi uue juhatajaga. V. Nerep on EMO sega-kooriga töötanud ainult sügisest alates, mis-pärast ei või nõuda veel eriti tihedat ühte-kasvamist, kuid ometi lauldi hää distsipliin-niga ja vastastikuse arusaamisega. Koor on hääle tasakaalu poolest võitnud, kuna va-rem ilmnes meeste vähesus. Antud eeskava tuleb lugeda koosnevuselt sisukaks, kusjuu-res ei puudunud ka vajaline värskus uude-mate palade mõttes. Programmi läbiviimine arenes kiidetavalt. Solistidena astusid üles T. Kroon — sopran ja H. Sepp — klaver, saatjana toimis T. Koch; esinejad olid edukad. Noor 14-aastane pianist näitas üsna arenenud tehnikat ja pakkus omakohta küllalt ilmet.

Sisuka kontserdi andis Tallinna Meeste-laulu Seltsi koor G. Ernesaksa juhatu-

JOHN HUNT.

THELMA REISS.

sel. Lauljate kogu esines endiselt arvuliselt väiksemana ja avaldas rohket erksust juhataja tahte täitmisel. Ettekantud palad kõlasid puhtasti ning kindlusega; dünaamilist varjundamist anti painduvusega. Eeskava oli valikult hää, pooled numbritest uuemat repertuaari; ülekaalus eesti autorite teosed. Mõne soolopalaga astus üles H. L a a n, keda tunneme tublide võimetega viiulikunstnikuna. Seekord ta polnud täiesti õige joone juures; saatega ei sobinud ka päriselt. A. Niitof laulis maitsekalt ja eduga tehnilises mõttes; saade Arm. Niitof'il siin õnnestus paremini.

Tallinna-Harju prefektuuri aastapäeva puhul esinesid kontserdiga politseinikest koostatud puhkpilliorkester ja meeskoor — esimene J. Kostabi, teine H. Roosmaa juhatusel. Mõlemad koosseisud astusid üles distsipliinikalt ja saavutasid edu. Laulusolistideks samast ringist olid R. Kolmpeere, J. Piller ning O. Kaarma, kes teenisid sooja vastuvõtu. Menukalt esinesid M. Runge ja E. Karrisoo; P. P. Lüdigi saatis vilumusega soliste.

Sonaatide õhtuga astusid üles R. Feinstein-Drabkin — viiul ja A. Klav-Glass klaver. Eeskava sisaldas kolm sonaati — Beethovenilt, Brahms'ilt ja Grieg'ilt. Kõik numbrid olid esinejate poolt hoolega ette valmistatud ning täideti nii sisuliselt kui tehniliselt käsitlusel kordaminekuga.

Eesti-Inglise kultuurühingult korraldatud kontserdil esinesid uute külastajatena inglise čellist Thelma Reiss ja pianist John Hunt. Mõlemad kunstnikud avaldasid en-

nast hääde võimetega — nii solistidena kui ansamblis. T. Reiss omab puhta sõrmetehnika ja annab tooni kõlavusega, tõlgitus on ilmelt kandeav. Samuti kujunenud jõuks osutus ka J. Hunt. Kavas Bach'i, Beethoven'i ja Brahms'i teoste kõrval külalised mängisid ka ühe numbriga (sonatiini) oma silmapaistva kaasmaalase A. Bax'i loomingust.

Uue võrustajana pianist Magda Tagliofero (Pariisist) esines väljapaistvalt kõrgeklassilise kunstnikuna. Tema tehnika on harukordselt arendatud ja peene varjundusvõimega. Samuti ka tõlgituslikku külge peab nimetama väga kujukaks. Eeskavas järjestusid teosed varajasemast toodangust uuema sihis, kusjuures pakuti rohkesti huvitavat — siin ka esmakordselt. Lisana võiks märkida, et kasutatud klaver ei annud pianistile kätte kõiki üksikasju selgusega.

Samuti suure silmapaistvusega esines itaalia klaverikunstnik Carlo Zecchi, kes valitseb tehnikat virtuooslikult ning tõlgitseb väga stiilselt ja peenekoelise ilmetamisega. Siingi oli eeskava koostatud vanemast ajajärgust uuema poole liikuva kalduvusega; pakuti hääd muusikat, uudiseid siiski vähem. Esimeses jaos tunduvalt domineeris kiireloomuline toodang. Teoste esitamine terve programmi ulatuses arenes väga kõrgesti hinnatavalt.

Noor lauljanna Helmi Betlem andis oma esimese ulatuslikuma iseseisva kontserdi, kuna teda muidu tunneme sagedase kaastegelaseks mitmesugustel üritustel. Eriti ta on tähelepanu äratanud ülesastumistega oratooriumis. Kõnesolevat kontserti üldjoontes

CARLO ZECCHI.

MAGDA TAGLIAFERO.

võib hinnata õnnestunuks, kuna kava leidis hääd sisulist tõlgitsemist ja samuti ka tehnilise külje täitmine arenes edukalt. H. Betlem on viimastel aegadel tublisti arenenud: varemini ilmnendud intonatsioonilisi kõikumisi kõrgemas registris juhtus nüüd harva ning väikeses ulatuses. Tundub, et häääl hakkab võtma kindlat kohta. Iseseisvate numbritega ja saatjana oreil esines hääde tulemustega M. T a r i; klaveril akompaneeris E. A v e s s o n.

Omanimelise esikontserdi andis ka teine noor lauljanna Agnes A m j ä r v, keda üldiselt oleme kuulnud harvemini. Tema juures kõige silmapaistvamaks küljeks on sisukas interpretatsioon, muusika oma hingestusest ise. Muidugi väljendamiseks peab jatkuma ka vahendeid, ja need lauljannal ei puudu. Ulatuslik häääl ilmutab hinnatavaid koolilisi suutmisid. Seekord hingamise juures kuuldus kahinat. Kaaslasena kontserdil astus üles Joh. R e i n t a m, kes omab sika bassi, vokaalse rakendumise oskusi ja suudab tõlgitseda ilmekalt. Sobiva klaverisaatjana esines R. K u r s k.

Kontserdiga esines veel niiminetatud Tallinna Noorte Solistide Trupp. Laulmas kuulsime võrdlemisi algeliste võimetega asjaosalisi. Lootustandvamad nendest olid V. P j a n k o v (sopr.) ja A. P o r m a n (bariton).

Uudisloominguga draama illustreerimise alal esines H. F e i s c h n e r, kes kirjutas muusika Draamastuudio teatris P. S e p a poolt lavastatud J. B. M o l i è r e 'i „Ebahaigele“. Illustratsioonid koosnevad mitmest kümnest numbrist ja võtavad oma alla tunduva osa

näidendi käigust. Piiratud võimaluste kohaselt on muusika kirjutatud sekstetile, kusjuures aga autor osutab leidlikkust värvi-kombinatsioonide eest hoolitsemisel. Ulatuselt erilise väljapaistvusega esinevad kaks intermeediumi, järgnevalt tuleb kõnesse ooperikatkend. Üldiselt H. F e i s c h n e r on muusika organiliselt sidunud teose käiguga ja lihtsate vahendite varal saavutanud vajalist meeoleolu. Kahjuks kitsad olud ei luba ettekannet arendada eriliselt väljapaistvate tulemusteni, kuigi suutmist mööda oli tehtud küllalt pingutusi. Ooperikatkendis laululiste osadega tulid sobivalt toime A. T a l v i ja A. A l e v. Intermeediumis esinesid muusikalise osaga hästi J. S i m o n ning tema asendajana N. E v r e s t; D. P o s k a küündis ka rahuldama. Juhatas V. J a k o b s o n. Loodetavasti järgnevat ettekanded suudavad pakkuda veelgi enam, kuna lavastus muusika suhtes tundus olevat tehtud teatava määrani rutates.

Ed. Visnapuu.

Tartu

25. novembril esines „Vanemuises“ kontserdiga prantsuse klaverikunstnik Magda Tagliafero. See oli juba teine juhus käesoleval hooajal, kus tartlastel avanes võimalus tutvuda suurte interpreetidega. Tagliafero on üks neist vähestest geniaalsetest kunstnikkudest, kelle kohta kriitikul on raske arvustavalt midagi ütelda. Tema mäng on jõuline ja hoogne, täis suurt ja üllast muusikat. On võimatu väljendada sõnades kõiki neid elamusi, mida pakkus tema individuaalne stiilipuhast ettekanne.

Ka väärts tähelepanu tema erakordselt uudne ja värske programm.

23. novembril korraldas **S a l m e K a n n i** naiskoor oma kümnenda aastapäeva tähistamiseks kontserdi. Nim. koor on oma eelmistel esinemistel huvi pakkunud kui häälekultuurilist arendatud üksus. Seekordses koosseisus üksikud häälerühmad polnud vajaliku tasakaalustatud, mille tõttu ei saavutatud seda kõlalist hõlvust ja harmoonilist tervikkust, mida sellelt koorilt võis kuulda mõni aasta tagasi. Kavas pakuti eesti heliloojate **M. Härma**, **A. Lätte**, **J. Simmi**, **T. Vettiku**, **E. Aava**, **G. Ernesaksa** j. t. laule. Solistidena olid kaastegevad sopran **Helmi Kann** ning klaverikunstnikud **Leida Kurko** ja **Tatjana Jakobson**, kes pakkusid hästi viimistletud ettekannet kahel klaveril.

4. detsembril toimus „Vanemuises“ Tartu Naislaulu Seltsi naiskoori 8. aastapäeva kontsert. Nim. koor on koosseisu kvaliteedilt üks Tartu parimaid koore. Osalt leidub küll ka vähem-sobivat materjali, kuid üldise häälevärvingu ühtlus, esihoones häälekultuurilise töö tulemus, ja kõlaline tervikkus on selle koori vored, mis teda tõstavad Tartu kooride esirinda. Tehniliselt koorijuht **J. Tamverk** viis kogu kava läbi distsipliinikalt ja hästi viimistletult. Kunstiline külg rahuldab vähem. Kava oli koostatud peamiselt eesti heliloomingust, millest enam esile kerkisid **M. Saare** „Põhjavaim“, **Lüdig**’i „Kits ja hunt“, **Riho Pätsi** „Pill oll’ helle“ ja **J. Tamverk**’i „Meri“. Solistina astus üles tenor **R. Jõks**, **L. Milk**’i klaverisaatel, esitasid **Darzi**’i, **Saare**, **Pätsi** ja **Tuvikese** laule.

6. dets. võis paljude aastate järele jälle Tartus kuulda kontserti **Estonia** Muusika Osakonna segakoorilt. Juhatas **Verner Nerep**. Oma koosseisu kvaliteedilt nim. koor on kahtlemata eesti parimaid segakoore. Kahjuks ülikooli aula akustiline kandejõud ei võimaldanud selle jõulise koori ettekannete täit mõjulepääsu. **Verner Nerepi** interpretatsioon on seestmist hoogsust ja ruutini. Pole kerge koorijuhil paari-kolme kuuga saavutada uue kooriga igakülgset rahuldavat kontakti. Kahtlemata on õigem end alul maksma panna kindlas rütmikas ja enam dramaatilises fraseerimises. Lüüriline moment, mida käesoleval puhul oli veel vähe, annab end siis hiljem kergemini läbi viia. Kava oli koostatud eesti heliloomingust, välja arvatud solist **L. Adler**’i poolt esitatud **T. Kuula** „Karjaaias“. Pääle nimetatud **L. Adler**, **V. Tilt**ing’u klaverisaatel esitas veel **E. Aava**, **M. Saare** ja **T. Vettiku** laule.

Soome vokaal-helitoõdest korraldas kontserdi **Vanemuise** Muusika Osakond **R. Rit**singu juhatusel. Kontserdi põhipalaks oli valitud **Kotilainen**’i kantaat „Väinola rahvas“, mis aga kahjuks ei oma kuigi suurt

muusikalist väärtust. Jääb üle vaid imestada, et **VMO** sellise tööga tahtis tutvustada soome muusikat. Kava lõpus esitatud a cappella laulud jätsid juba soodsama mulje. Oma koosseisult koor ei oma küll erilist materjali, kuid tehniliselt väljatöötuselt oli kohati päris rahuldavaid momente. Solistidena esinesid sopran **Elsa Maasik** ja bariton **Arno Niitof**, kes esitasid **T. Kuula**, **Sibelius**’e ja **Merikanto** laule.

8. dets. esinesid **Akad. Anglo-Eesti** ühingu korraldusel ülikooli aulas kontserdiga inglise kunstnikud — cellist **Thelma Reiss** ja pianist **John Hunt**. Inglise muusikat on meieni küündinud äärmiselt vähe ja seda nii looval kui interpreteerival alal. **Thelma Reiss** on nii tehniliselt kui tõlgituselt väljakujunenud kunstnik. Tema mängus oli palju intelligentsust ja selgust. Üldiselt peab märkima, et mõlemad kunstnikud jätsid võrdlemiss opaprase mulje. On raske ütelda, kas see on tingitud inglase omapärasest või mainitud isikute individuaalsusest. Oli temperamenti, kohati isegi ülepakutut, oli maitsekust vormilise külje arendamisel, hääd tehnikat ja koosmängu — kuid kõigest sellest läbis isesugune rahulikkus ja võib ütelda, kohati isegi külmus.

2. detsembril korraldas **Vanemuises** omal riisikol rootsi dirigent **David Hait** sümfooniakontserdi. Kavas oli esitatud kaks sümfooniat (**Čaikovski V** ja **Schubert**’i h-moll) ning kolm avamängu (**Weber**’i „Euryanthe“, **Mendelssohn**’i „Fingali koobas“ ja **Wagner**’i „Tannhäuser“). Kava läbiviimisel **David Hait** ilmutas võrdlemisi kindlat juhatamistehnikat ja ka hoogsust.

Ed. Oja.

Nõmme

Rahukiriku koor korraldas 6. dets. Nõmme kirikus vaimuliku kontserdi. Koor esines hra **H. Peterson**’i juhatusel, kes on kohaliku kirikukoori juht. Solistidena esinesid **H. Leppnurm** (orel), kohalik kirikuõpetaja **A. Eilart** (laul) ja **U. Topman** (cello).

Suurema osa kavast esitas koor. Kandes ette katkendeid **Hiobi** kantaadist „Jesaja kuulutamine“, andis koor tõenduse sellest, et ta saab hakkama ka raskemate ülesannetega.

Vändra

6. dets. korraldas **Vändra** Rahvahariduse Selts kontserdi kohaliku gümnaasiumi ruumes. Kavas oli laule koorilt, mida juhatas helilooja **M. Lüdig** ning solistidena esinesid „Estonia“ teatri ooperilaulja **Benno Hansen** ja hra **Karl Tuvike**.

Kuna koor esitas hääd laulu ja kaastegevad olid tuntud solistid, siis oli kontsertsaali kogunenud kaunis arvukas rahvahulk, kes soojalt reageeris ettekannetele.

Meeskooride elu

L. Liidu Meeskooride Sektsiooni esinduskogu koosolek

Koosolek peeti pühapäeval, 6. dets. Tallinas, L. Liidu büroo ruumides. Koosolekule oli kogunenud rohkesti esindajaid üle maa. Koosolekut juhatas härra R. Salumägi.

Kuulati ära sektsiooni kahe viimase aasta tegevuse aruanne. Selgus, et senine juhatatus, millesse kuulusid: J. Reintalu, J. Pindling, A. Loorits, A. Tamm, J. Sutt, M. Ruubel, G. Ernesaks ja H. Malm, on töötanud intensiivselt. On peetud 28 koosolekut, millel on arutatud 172 küsimust. Tähtsamate üritustena on sooritatud III ja IV meeslaulupäev, esimene Haapsalus, teine Tallinnas. Mõlemad laulupäevad on õnnestunud nii sisuliselt kui aineliselt, kuigi viimane, Tallinna oma, tulude suhtes oleks võinud olla õnnelikum. Kuid tuli arvestada asjaolu, et samale ajale paari nädala vältel langes rida teisi suurejoonelisi pidustusi, mis vähendas publiku huvi meeslaulupäeva vastu. Siiski aga sai meeslaulupäev väärrika tunnustuse nii kodus kui välismaal. Eriti huviküllaseks kujunes viimase meeslaulupäeva puhul korraldatud meeskooride võistluslaulmine, mida jälgiti suure põnevusega ja mida ettevalmistades sooritati võistlevate kooride poolt tubli töö. Kahjuks koorid ise suhtusid võistluslaulmisse liigse ettevaatlikkusega, kuigi hiljem kuuldus mõnegi koori poolt, et võistlusest oleks võidud võtta osa.

Eriti viljakas on olnud sektsiooni tegevus kirjastamise alal. On kirjastatud 23 annet „Eesti Meeslaulu“, milles on ilmunud 26 laulu. Laulude valikul on olnud juhatusel ja kirjastustoimetajal õnnerikas käsi. Peagu kõik noodid on leidnud kooridelt hääd vastuvõttu ja nende levik on jätnud isegi väikese ülejäägi, mida saadakse kasutada uute laulude kirjastamiseks.

Selgus, et praegu kuulub sektsiooni 65 meeskoori, üksiklauljaid 2204, millist arvu võib pidada väga tublikks.

Esinduskogu võttis aruande üksmeelse häakstunnustamisega vastu ja avaldas lahkuvale juhatusele tänu tõhusa töö eest.

Järgnes eelseisvate aastate tegevuskava, mille kandis üldsnõuliselt ette esimees J. Reintalu. Päärõhk tahetakse panna nende aastate jooksul kooride organiseerimisele, noodiliteratuuri kirjastamisele ja XI üldlaulupeo ettevalmistusele. Mis puutub meeslaulupäevade korraldamisse, siis sektsiooni juhatuse tegi ettepaneku, neid enne 1938. a. peetavat XI üldlaulupidu mitte korraldada, millega ka esinduskogu nõustus, motiivil, et

on vajaline hoida kõik jõud üldlaulupeoks värskena.

Üksikasjalisem tegevuskava otsustati jätta uue juhatuse välja töötada.

Peatuti üksikasjalisemalt meeslaulupäevade edaspidise korralduse juures. On kerkinud üles mitmeid mõtteid nende korraldamise asjus. Mõnelt poolt on soovitatud korraldada neid koos maakondlike laulupidudega. Esinduskogu aga ei leidnud selle mooduse olevat vastuvõetava. Esiteks, maakondlikud laulupeod jätavad viimasel ajal puudujääke, või äärmisel juhul nende tulud on sedavõrd väikesed, et meeskooride sektsioonile neist osa ära anda ei saadaks, — ometi aga nõuab meeskooride esinemine kulusid, milliste katteks oleks tähtis saada ka tulusid. Teiseks, korraldatakse igal aastal kaks maakondlikku laulupidu. Sektsioonil oleks väga raske ühele neist minna, teisele minemata jätta, kuna see võiks tekitada osakondades arusaamatusi. Samuti sunniks see meeslaulupäevade iga-aastasele korraldamisele. Ka ei saaks sektsioon rääkida kaasa laulupidude tegelikus korralduses, kuid mõnigi kord on ilmnunud nendes puudusi ja vääratusi, millistega meeskoorid kaastegelestena ei saaks leppida.

Esinduskogu võttis vastu seisukoha, millega kinnitati, et meeskoorid tahavad jääda ka edaspidi iseseisvate ürituste juure. Seniste meeslaulupäevade kõrval soovitati korraldada ka iga-aastaseid meeskooride päevi, mispuhul koorid sõidaksid välja kodumaa kaunimatesse kohtadesse põhjalikuma muusikalise ettevalmistusega. Kokkutulekul leiaksid aset ajakohased kõned, ettekanded kohalike kooridelt ja ka üldkooridelt.

Millisel kujul ja millal korraldada meeslaulupidustusi, selle kohta otsustati saata kooridele ringküsimus.

Edasi tekkis elavaid mõtteavaldusi kooride seemise ja välise korra kohta. Eriti üksmeelseks kujunes seisukohavõtt, et meeskooride tööd üle maa killustavad kõrvalised esinemised. On nagu muutunud endast mõistetavaks, et meeskoor peab esinema iga-sugustel aktustel, pidustustel, juubelitel, sünnipäevadel jne. Sageli antakse vastav kutse koorile alles paar päeva enne esinemist, mil kooril ei ole võimalik valmistuda korralikult ette. Sageli langevad sellised esinemised tihedalt ajale, mil koor peab valmistuma iseseisvaks esinemiseks, olles seega sunnitud seda ettevalmistust jätma lohakusse. Ära ütelda sellistest esinemistest on

raske, sest siis tekiks soovimatud arusaamatused kohaliste tegelaste ja kooride vahel, mille kohta toodi rida väga kujukaid näiteid.

Leiti, et meeskooridel leidub alati hädad tahet esinemiseks seltskondlikel üritustel, kuid seejuures tuleks ikkagi arvestada asjaolu, et koor saab esineda vaid sel juhul, kui on kindel oma muusikalises edus ja talle antakse võimalust vajalisel määral ettevalmistumiseks. Peaks jõutama üldisele arusaamisele, et ka kooride eneste töö vajab hoolt ja aega, mida ei tohiks killustada liigselt määral kõrvaliste esinemistega.

Edasi tekkis elavaid mõttevahetusi nootide muretsemise kohta. Peeti soovitavaks, et igal lauljal oleks oma noot. Kogemused on näidanud, et koori poolt nootide ostmise ei ole küllalt ratsionaalne, kuna ka kõige parema tahte juures nende arv kuivab ikkagi sel määral kokku, et ollakse sunnitud tellima uusi juure. Leiti, et aasta jooksul tuleb lauljail kulutada nootide muretsemiseks vaid mõnikümmend senti, mis ei tohiks tekitada ülesamatuid raskusi kellelegi.

Meeskooride seesmise ja välise korra kohta võeti vastu järgmised resolutsioonid:

1. Meeskoorid võtku osa vaid neist laulupidudest ja -päevadest, mis korraldatakse Lauljate Liidu nõusolekul.

2. Laulupidudest ja -päevadest võtku meeskoor osa terves ülesantud koosseisus. Samuti esinegu meeskoor terves koosseisus laulupidustuste eelproovidel, rongikäikudes, pääproovidel jne.

3. Kui meeskoor möödapääsmatuil takistusil peab jääma ära laulupeost või mõnest muust ühisest ettevõttest, kuhu ta end registreeris, siis teatatu ärajäämisest küllalt aegsasti kirjalikult, tuues ühtlasi ärajäämise motiivid.

4. Meeskoor püüdku hoiduda kõrvalistest esinemistest (aktustest, matustest, pidudest jne.), milliste ettevalmistusega killustatakse oma kontsertide ettevalmistust.

5. Meeskoorid hoidugu meeskooride vähemate ühisesinemiste korraldamisest (kihelkondlikud meeslaulupäevad), et mitte killustada meeskooride suuremaid esinemisi.

6. Kõik L. Liidu liikmeks olevad meeskoorid püüdku soetada endile üldmütsid.

7. Kõik meeskoorid püüdku arenda kaasa meie meeskooride üldise tasemega, selleks alaliselt pidades kontakti Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooniga ja lugedes „Muusikalehte“. Samuti on soovitatav tellida koorijuhtidel tutvumiseks kõiki sektsiooni kirjastusel ilmuvaid meeskoori laule.

8. Meeskoorid kindlalt hoidugu trükitud nootide paljudamisest. See takistab meie trükitud nootide levitamist, mis omakorda takistab uute laulude väljaandmist.

9. Meeskoor püüdku esineda väljaspool ja teiste asutuste vastu alati korrektselt ja

täpselt, täites kõiki nõutavaid formaalsusi õigel ajal.

10. Kui kooril leidub hää meeskoorilaulu käsikiri, siis saatku ta see kohe sektsioonile, et sektsioonil oleks võimalik seda trükkida ja teha kõigile kättesaadavaks. Ei tohiks olla lubatavad nähted, et mõni koor enne mõne laulu trükkimineku selle paljudab ise ja seega vähendab trükitud noodi levikut.

11. Iga meeskoor püüdku tegutseda kindla kodukorra alusel ja nõuda kõigilt oma liikmeilt kõikumatut kinnipidamist kodukorrast.

Edasi arutati meeskooride osavõtu küsimust XI üldlaulupeost. Selles asjas võeti vastu järgmised otsused:

1. Meeskooride registreerimine laulupeole toimugu sektsiooni juhatuse kontrolli all, et vältida juhuslike ja nõrkade kooride pääsemist laulupeole.

2. Meeskooridel võimaldatagu sammuda laulupeo rongikäigus ühise grupina. Kooride killustamine maakondade järele ei ole sobiv, kuna siis üksikud meeskooride grupid kaoksivad üldisse lauljate massi.

3. Meeskoorid paigutatagu öökorteritesse ühte majja, et neil oleks võimalik minna laulupeole üheskoos ja samuti võimaluse korral tuua säält tagasi kooride lipud teatava keskkohani.

4. Korraldada ühel laulupeo päeval, võimaluse korral 25. juunil, meeskooride võistluslaulmine „Estonia“ kontsertsaalis.

5. Pöörduda kooride poole järelepärimisega, milliseid laule soovitakse laulupeo kavva.

Järgnes uue juhatuse valimine. Tehti ettepanek moodustada juhatus suurem kui seni. Soovitati valida 12 liiget, neist pooled Tallinna kooride, pooled väljastpoolt kooride esindajaist. Ettepanek leidis vastuvõttu ja juhatusse valiti: 1. Tallinnast: J. Reintalu, J. Pinding ja G. Ernesaks (Tallinna Meestelaulu Seltsist), A. Land ja R. Salumägi (Eesti Laulumehed), E. Vilibert (Nõmme Meestelaulu Selts), kandidaatideks: H. Malm (Tallinna Meestelaulu Selts), V. Raid (Allohviteride meeskoor), Roots (Linnateenijate meeskoor), H. Puskar (Tallinna Meestelaulu Selts). 2. Väljastpoolt: J. Sutt ja A. Tamm (Tartu Meestelaulu Selts), Pärn (Akaadmiline Meeskoor), K. Maasik (Narva Meestelaulu Selts), B. Parming (Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor), A. Looirts (Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor), kandidaatideks: Kolk (Rakvere Meestelaul. Selts), Lepik (Narva Meestelaulu Selts).

Volitati juhatuse valima oma keskelt väiksemaliikmeline toimikond, milline ajaks jooksivad asju, kuna suurema juhatuse hooleks jääksid enam-vähem nõukogu laadilised küsimused.

Läbirääkimiste all tehti ettepanek töötada välja sektsiooni kodukord, milles oleks nähtud ette meeslauljate omavaheline teravitamine, lippude teravitamine ja saluteerimine, üldmütsi kandmise kord jne. Ettepanek võeti vastu ja otsustati uuele juhatusetele teha ülesandeks asuda kodukorra väljatöötamisele.

TMS-i helitööde võistlus prof. J. Galia auhinna eest

Tallinna Meestelaulu Seltsi (TMS-i) sõprusliige prof. Jaroslav Galia on anetanud auhinna, mille ta TMS-i juhatus oma äranägemise järele palub määrata autasuks ühele eesti heliloojale 1936. a. jooksul meeskoorile kirjutatud helitöö eest, mis esmakordsele ettekandele tuleb Tallinna Meestelaulu Seltsi kontserdil. Auhinnaks on üks sada (100) krooni ühes hõbedast väärtasjaga.

Lahke annetaja soovi täitmiseks Tallinna Meestelaulu Seltsi juhatus palub eesti heliloojaid, kes soovivad sel puhul korraldatud võistlusest osa võtta, läkitada hiljemalt 1. jaanuariks 1937. a. seltsi büroo nimele (Tallinn, „Estonia“ teatrimaja) need oma helitööd, mis loodud meeskoorile 1936. a. jooksul ja mis seni ei ole ette kantud. Helitööd tulevad sisse anda märgusõna all „Prof. Galia auhind“, kusjuures helitöö peab kandma varjunime, kuna autori õige nimi ja aadress tulevad mahutada sama varjunimega märgitud kinnisesse ümbrikku. Võistlusele saadetud helitööd olgu selgelt loetavad, nad ei tohi olla kirjutatud autori enda käega.

Võistlevate helitööde hindamiseks TMS-i juhatus moodustab žürii, mille liikmed ei või võistlusest osa võtta.

Žürii valib esitatud helitöödest välja parima, võttes aluseks tema sisulist väärtust ja sobivust ettekandeks TMS-i võimete ulatu-

ses, kusjuures helitöö võib olla ka ühes solistidega ja orkestriga või ainult koorile.

Žürii koosolekud on kinnised ja nad on otsusevõimelised, kui koos on vähemalt pooled liikmed. Otsused tehakse lihthääletamusega, kusjuures hääle pooleksminemisel otsustab küsimuse esimees.

Žürii otsuse kinnitab TMS-i juhatus pärast prof. Galia arvamise ärakuulamist.

Auhind ei kuulu jaotamisele ja maksetakse välja kolme päeva jooksul pärast auhinnatud laulu esiettekannet TMS-i kontserdil, kus avatakse ka autoriümbrik ja tehakse auhinnasaaja avalikult teatavaks.

Auhinnatud helitööd võib TMS oma tarbeks paljundada ja esiettekande eest TMS autorihonorari ei maksa. Muud autoriõigused jäävad autorile, kusjuures tal on õigus teose trükkimisel juure lisada märkust, et teos on TMS-i poolt auhinnatud prof. Galia auhinnaga.

Auhindamiseks esitatud käsikirjad antakse kõik TMS-i arhiivi, avamata ümbrikud hävitatakse.

Pääle auhinnatud helitöö žürii võib teisi soovitada.

Tallinna Meestelaulu Seltsi juhatus.

Viljandi meeskoori kontsert Võhmas.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor on kujunenud selliseks kooriks, kes käib küllakosti pakkumas ka väljaspool Viljandit. Seekordne küllaskäigu kontsert algust, siis Võhmas 6. dets. kohalikus rahvamajas.

Kuna Võhmas rahvamajas oli sel päeval peetud mitu koosolekut ja viimane lõppes alles pool tundi enne kontserdi algust, siis oli seetõttu kogunenud kontserdile just mitte arvukas kuulajaskond. Kuid kõige pääle vaatamata oli meeste tuju hästi ja laulud kõlasid hästi.

Mitmesugust

Uusi helitööd E. Akad. Helik. Seltsi klaveri- ja viiulipalade võistlusest.

Auhinnatud autoriteks osutusid: J. Aavik, J. Bleive, M. Saar, E. Aav, E. Arro ja E. Oja.

E. Akad. Helik. Seltsi poolt k. a. kevadel väljakuulutatud kontsertpalade võistlusele oli tähtpäevaks saadetud kokku 31 helitööd, nimelt 18 klaveripala ja 13 viiulipala. Võistluse žürii, koosseisuga: prof. S. Antropoff, prof. Th. Lemba, prof. J. Paulsen, R. Päts, O. Roots, A. Pappmehl ja R. Palm, pidas oma koosoleku 17. detsembril E. V. Tall.

Konservatooriumi ruumes. Palade esitajaks olid žürii liikmed ise, nii siis tuntuimad spetsialistid oma alal.

Hindamine sündis 20-punkti süsteemil. Keskmise punktide arvu ületasid ja seega, vastavalt väljakuulutatud võistluse tingimustele, auhindadele pääsesid kokku üheksa helindit. Auhindade kogusumma Kr. 750.— jagatakse nende vahel proportsionaalselt neile žürii poolt antud hindepunktide arvule, milline auhinnastamisviis on kõige õiglasem, iseenesest uudne ja küllaltki huvitav.

KARL LAMP.

Ümbrike avamisel EAHS-i juhatusel poolt 18. skp. osutusid premeeritud klaveripalade autoriteks: I auhind — „Valss“, autor Mart Saar, varjunimega „Piduline“, II auhind — „Hällilaul“, autor Johannes Bleive, varjunimega „Uho“. III, IV ja V auhinna jagavad omavahel „I Prelüüdi“ ja „II Prelüüdi“ autor Juhan Aavik, varjunimega „Melos“, „Scherzo“, autor Johannes Bleive, varjunimega „Aive“; VI auhind — „III Prelüüdi“ autor Juhan Aavik, varjunimega „Melos“.

Viiulipaladel: I auhind — „Tants“, autor Evald Aav, varjunimega „Kaasik“, II, III auhinna jagavad omavahel „Legend“, autor Edgar Arro, varjunimega „Musica“, ning „Poem“, autor Eduard Oja, varjunimega „Pesante“.

Auhinnad jagatakse välja võistluse tingimuste kohaselt hiljemalt kahe kuu jooksul.

Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts kavatab mainitud auhinnastatud helitööde tutvustamiseks laiemale publikule korraldada kontserdi järgneva aasta veebruari alul.

VI Saaremaa üldlaulupidu.

Eesti Lauljate Liidu Saaremaa osakond on korduvalt korraldanud kohapäälseid laulupidusid. Seekord L. Liidu osakonna juhatus on määranud Saaremaa üldlaulupeo tähtpäeva kindlaks 25. juulile 1937. a. See oleks VI üldlaulupidu, mis peetakse Saaremaal. Samuti on kindlaks määra-

tud ka laulupeo kava, ning on läbirääkimistesse astunud raudteevalitsusega ja laevaliitude juhatusetega, et võimaldada kaugemalt sõitvatele kooridele suuremat hinnaalandust.

Et Saaremaa üldlaulupidu erilist energiat nõuab korraldajailt, see on täiesti arusaadav, sest puhtgeograafiline asend teeb juba üldkorralduse raskemaks kui mandril, aga hää tahtmise juures on kõik võimalik.

Sest, see Saaremaa on üks väikene maa, aga siiski saarlane laulab ka!...

Õellist K. Lamp sõitis Ameerikasse.

Järjekordse tubli muusikamehena lahkus nendel päevadel Eestist õellist K. Lamp, kes on saanud tuntuks meie kontsertpublikule nii iseseisvate esinemistega kui orkestrandina.

K. Lamp siirdub Ameerikasse, jäädes esialgu peatuma Bostoni ning asudes sääl edasi õppima konservatooriumis õellot ja kompositsiooni. Edasiõppimise on temale võimaldanud meie kontrabassikunstnik L. Juht, kes teatavasti elab praegu Bostonis ja kuulub kuulsasse Bostoni sümfooniaorkestrisse.

K. Lamp arvab kuluvat õpingutele vähemalt 3—4 aastat. Selle aja vältel loodab ta selguvat ka iseseisva tegutsemise võimalusi. Siiski aga kavatab ta ka õpingute kõrval hakata töötama iseseisvalt muusika alal. Nimelt kavatab ta asuda juhutama kohalikku eesti seltsi laulukoori. Selleks on ta omandanud kogemusi endistel aegadel isakodus Aakres, kus juhatab mitmeid aastaid kohalikku laulukoori.

K. Lamp võttis kodumaalt kaasa rikkalikult noodiliteratuuri, nii koorile kui solistidele, et kasutada neid eesti koori repertuaarina, kuid tutvustada ka sääleile muusikasuurusile.

Veel sai ta kaasa arvukalt algupäraseid näidendeid, et rakendada kohalikke väliseestlasi ka eesti lavakunsti harrastamisele.

Eesti viiulikunstnikud võistleva Brüsseli.

Rahvusvaheline Chopini-nimeline muusikavõistlus klaverikunstnikele korraldati Varssavis 1932. aastal, samal aastal oli Viinis viiulimängu- ja lauluvõistlus. Järgmine rahvusvaheline võistlus toimus Varssavis Poola vabariigi presidendi patronaazi all (Vieniavski 100 a. sünnipäeva puhul) 1934. aastal. Erilist elevust muusika maailmas tekitab eelolev ülemaailmik viiulikunstnike võistlus, mis toimub Brüsselis märtsis 1937. Sääraseid võistlusi hakatakse korraldama iga 5 a. tagant kuninganna Elisabethi sihtasutuse poolt. Rahalisi auhindu laureaatidele on ette nähtud 10.

Viimastest Varssavi viiulikunstnike võistlusest võttis osa 2 eestlast. Seekord kandideerivad võistlejatena juba tervelt 5: Hubert Anton, Evi Liivak, Vladimir Alumäe ja Celia Anton.

Hiljuti saabus Brüsselist Eesti konservatooriumile kiri, milles teatatakse, et üks koht žüriis on lubatud Eesti esindajale. Kes meid esindab, pole praegu veel kindel.

Valga muusikakooli tegevusest.

Valga eramuusikakool töötab endisel viisil edasi, kusjuures tuleb pingutavat võitlust pidada majanduslike raskustega, kuigi õpilaste arv viimasel kahel aastal näitab tõusu tendentsi. Raskusi on koolil olnud lauluõpetajaga, kuna kohapääl lauluõpetajat ei leidu, on tulnud see palgata väljastpoolt. Raske on aga leida inimest, kes püsivamalt nõustuks väljastpoolt sõitma. Pääle õpilaste vähesuse korral lauluklassis tekib puudujääk, mis veelgi kasvab lauluõpetaja sõidukulude tagajärjel. Viimaseil aastail on eelnimi. asjaolude tõttu lauluõpetajad igal aastal vaheldunud, möödunud aastal isegi poolaasta järgi, milline asjaolu muudigi tunduvalt halvab lauluõppimist. Käesoleval aastal on lauluõpetajaks valitud kohalik näitejuht F. Pettai — seega viimaks leitud kohapäälne jõud ja on võimalik vältida pähesid, mis seotud õpetaja sõiduga väljastpoolt. Teised õppejõud on endised. Kool korraldab igal poolaastal 1—2 õpilasõhtut, kus esinevad kõigi klasside (klaveri-, viiuli- ja laulukl.) õpilased, harjudes esinema ja demonstreerides publikule, eeskätt õpilaste vanemale, õpingute tulemusi. Viimaseil aastail on need õhtud leidnud nii noorsoo kui ka vanema publiku poolt rahuldavat külastamist.

Rootsi kaitseväe orkester külastas Eestit.

Narva lahingu mälestussamba avamise puhul külastas Eestit Rootsi Kuningliku ratsa-kaardiväe orkester, andes kontserte Tallinnas ja Narvas. Orkester oli 21-mehe-line, kindlailmeline ja kõrge muusikalise tasemega. Orkester hüilgas silmapaistva mängudistsipliiniga. Muusikameeste helisüntamine oli täpne, toon jõurikas, painduv, rütm selge ja kindel.

Klarneetid sulasid täieliselt ühte nii tämbriit kui voolavuselt. Trompetite heli oli särav, tugev, jõurikas, kuid selle juures polnud sugugi üleilulist pinget — kõik tuli kergesti ja vabalt.

Baritoni toon oli lai, pehme, basside mäng terav, eriti marssides järsu, kindla ja lühikese keelelööbiga. See järsk-terav bass ühes tromboonide terava sekundeerimisega andis marssidele suurepärase saate.

Kontsertpalade ettekandel oli kõige tähelepandavam ilus toon, pilli rühmituste ühtlus ja tasakaal. Ükski pill, ükski rühmitus ei tükkinud esile, kõiki hoidis vaos ja juhtis kindlakäeliselt lugupeetud orkestrijuht kapten Nordström. Juhtimine sündis väga diskreetselt, tagasihoidlikult ja kindlalt, väliste efektide taotlemiseta. Orkester esitas rootsi rahvuslikku muusikat elavalt ja kaasakiskuvalt.

Huvitav on märkida, et Tallinna kohta väga suurearvulise kuulajaskonna hulgas viibis mitmeid meie vanemaid ja tuntumaid muusikamehi, nagu konservatooriumi direktor prof. Juhan Aavik, konservatooriumi inspektor ja puhkpillide osakonna juhataja J. Vaks, mitmeid konservatooriumi õppejõude ning päälinna orkestrijuhte. Kõik jälgisid suure huviga ja elavusega ettekandeid, jagades lugupeetud külalisile ohtralt kiiduvaidlusi. Rahvahulk oli vaimustusehoos ja nõudis lisapalu, kuid orkester pidi kahjuks täpselt lahkuma. Kuulajad ei raatsinud orkestrist maha jääda, saates orkestri kuni jaamani, jälgides teel orkestri pidevat marsside mängu trummide saatel.

Pärnu „Endla“ koori kontsert.

Pärnulastel oli võimalus nautida 12. detsembrilise mitmekesise kontserdi. Kaas-tegevad olid „Endla“ Seltsi Muusika Osakonna (ESMO) segakoor, sümfooniaorkester ja solistina bariton Arno Niitof. Juhatas Peeter Laja.

Koor esitas laule a cappella ja ka orkestri saatel. Hää menu osaliseks sai prof. J. Aaviku kantaat „Kodumaa“, milles sooloosa esitas bariton A. Niitof. A cappella lauludest tuli mitmeid korra-ta. Eri-lise tähelepanu osaliseks sai E. Oja „Kangakudumise laul“.

Solist Arno Niitof pakkus oma parimat, mis leidis publikult ka vastava hinnangu. Üldiselt, oli hää kontsert.

Elvas neli laulukoori.

Möödunud kuul alustas tegevust Elvas arvult neljas laulukoor. See on naiskoor, mis koosneb kodukaitse ja tuletõrje naiskonna lauljaist. Koori juhatab Aru kooli-preili H. Sepp.

Otepääl orkestrikriis

ei taha kuidagi laheneda, kuigi muusika-elu arendamine on olnud aastaid päevakorras. Päämehe J. Tinniste poolt mõned nädalad tagasi saadeti laiailmsinine tuletõrje puhkpilliorkester, selles lootuses, et ümberkorraldamisega saada suuremat ja ajakohasemat orkestrit. Kuid lootused ei täitunud, kuna „vanad pilli-

mehed“ ei taha uude orkestrisse tulla, sest nende au olevat riivatud.

Praod on tekkinud ka karskuseltsi „Edasi“ sümfooniaorkestrisse, kuna osa mängijaid on lahkunud elukoha muutmise tõttu. Oleks tõsiselt kahju, kui see kriis edasi kestaks, kuna elu Otepääl näitab muidu igas suhtes tõusu.

Kõlljalas asutamisel puhkpilliorkester, mille eesotsas seisab põllutöökooli õpetaja O. Triipan. Kohalikud organisatsioonid ja asjasthuvitatud isikud on kokku pannud 750 krooni. Hiljuti jõudsid pillid kohale.

Oodatavaid kontserte „Estonias“.

Jaani 5. 1937	Leonid Zachodnik, läti oop. tenor.
„ 7. „	Thüringer Sängerknaben.
„ 14. „	A. Kopli-Wiegand (mezzo-sopr.).
„ 17. „	Aino Tamm.
„ 21. „	Berliini filharmoonia ork.
„ 26. „	Arno Niitof (bariton).
„ 31. „	Sümfooniaorkestri tuluõhtu.

Heino Eller

on lõpetanud sümfoonia (suurele orkestrile) kolmes osas, miksolüüdia heliliigis. Võimalik, et teos tuleb esiettekandele helilooja eelseisva 50. sünnipäeva juubelikonserteril „Estonias“.

Herman Känd,

kes nüüd töötab Räpinas organistina ja muusikaõpetajana, jätkab ka uuel kohal hoogsat tegevust, luues teoseid sümfoniett-orkestrile, soloasju j. m. Ta suurteos oratoorium „Kristus“ ootab alles veel dirigenti, kes selle ette kannaks. Samuti „Kalevipoeg“, „Taara-pidu“, — viimane teos nagu loodud (juba pooletosina aasta eest!) ettekandeks isamaalisil suurpidustusil.

V. Padva Kauge-Idasse.

Eesti päritoluga klaverikunstnik V. Padva lahkus 19. det. Nev-Yorgist, kus oli tema alatine elukoht, koos kuulsaa viiulikunstniku Mischa Elman'iga järjekordsele pikemale kontsertreisule Kauge-Ida maadesse. Reis läheb üle Vaikse ookeani Jaapani, Hiina, Siiami, Jaavasse, Filipiinidesse, Indiasse jne.

Rolf Unkel

noor saksa komponist ja orõlikunstnik, kes korduvate esinemiste kaudu Tallinnas on

saanud siin tuttavaks ning leidnud hääd hindamist, omandas Mendelssohni-auhinna 1936. a. eest (1500 RM) oma klaverikontserdiga. R. Unkel sõitis Berliini töötama Hindemith'i stipendiaadina.

Haydn'i senitundmatu partituuri,

nimelt avamängu ja vahemuusika „Kuningas Learile“ on avastanud viiulane Dr. Karl Geiringer. Muusika on pärit vist Haydn'i Eisenstadt'i-ajajärgust. Haydni-avastuste rohkus viimasel ajal (eriti prof. Sandberger'i poolt) paneb tõesti hämmastuma.

Sveitsi postivalitsus

on välja annud postmargi rahvusliku helilooja ja muusikakirjaniku H. G. Nägeli portreega, ta mälestuseks (sündis 1773, suri 1836). Nägeli avaldas teatavat mõju ka Baltimaa muusikaelule, levitades siin oma populaarseid koorilaulunootte ja ergutades oma eeskujuga asutama ka Eestis meeskoore, alates möödunud sajandi esimesest veerandist. M. Wilberg'i koorijuhitegevus, osalt ka veel K. A. Hermann'i taotlused, on tugevasti mõjutatud Nägeli isikust. Tema Sveitsi rahvuse tõttu pääsis balti saksa lauluseltsides mõjule muusikalise kõiksaksluse voolu (Zelter'i, Zöllner'i j. t. laulukooli) kõrvalmaksvusele veel teatava rahvusvahelise joonega šveitsi-saksa laulukool, mis, muide, avaldus šveitsi laulukogu „Rütli“ kasutamises mõnes siinses saksa lauluseltsis (näit. Tallinna „Liedertafelis“).

Tuleval — 1937. — aastal

mälestatakse: Jean Baptiste Lully 250. ja ooperi alal tema suure järglase Ch. W. Gluck'i 150. surmapäeva, Dietrich Buxtehude 300., Michael Haydn'i 200. ja Balakirev'i 100. sünnipäeva ning Borodini 50. ja Massenet 25. surmapäeva. 1937. aastal mõõdub ühtlasi 150 aastat itaalia helilooja Michele Enrico Carafa sünnipäevast. Tema ooperit „Masaniello“ kõrvutati omal ajal Auber'i „Portici tummaga“. Üldiselt tuntud oli ta Pariisi konservatooriumi teooriaprofessorina.

Mälestusi Enrico Caruso'st.

Hiljuti mõõdus Enrico Caruso 15-nes surmapäev. Caruso oli laulja, kes tuli ja võitis kõiki oma lauluga. Temale kuulub, võiks ütelda, ka praegu terve maailm, sest kõik praegused maailma kuulsused pole seni ületanud Caruso't, kuna Caruso evis õilsa, majesteetliku hääle, mis oli „jumala hääle“, nagu hindas seda üks tema endisi partnereid.

Tema hiilgeosadest hiilgavam oli Canio osa Leoncavallo „Palatites“. Ta laulis keisritele ja kuningatele ning sai austuseks aumärke, tiitleid ja kõrgeid honore, kuid tema armsamaks tasuks oli rahva juubeldamine. Need, kes pole kunagi Caruso't kuulnud, on võimalus teda kuulda grammofonis, sest tema hiilgeaeg sattus kokku grammofoni leviku algusega, mis jäädvustas igaveseks ajaks sellise hääle nagu see oli Caruso'l.

Caruso suri rinnavaheliha põletikku 2. augustil 1921. a. 48 aasta vanuses. Tema on maetud oma kodulinnas Napolis, kus temale on püstitatud kabelikujuline mälestusmärk.

Londoni hiiglasuure Chrystal Palace'i

mahapõlemisega on kadunud haruldane inglise uuema muusikakultuuri taimelava ja arengupaik. Siin korraldati 1855. aastast saadik suurimaid kontserte Inglise saarel. Palee varjul kasvas August Manns'i juhtimisel 64-liikmelisest puhkorkestrist korralik sümfooniaorkester, mille poolt kuni 1895. aastani laupäeva pärastlõunastel kontsertidel ettekantud teosed moodustasid repertuaari, mis endasse haaras kogu tolle ajavahemiku kontsertteoste vara. Kavade koostamisel osutus tooniandvaks palee sekretär, kuulus muusikateadlane George Grove. Juba 70-dail aastail mängiti siin Brahms'i sümfooniaid, 80-dail aastail Dvořák'i omi jne. Saksameelse Manns'i passiivsusele vaatamata õnnestus Grove'il välja tuua ka hulk uusimaid inglise teoseid, neist küll palju niisuguseid, mille autorigi nimi müüdi juba üldiselt on ununenud. Aga just ettekandmise võimalused tiivustasid inglise „noori“ hoogsale loomingu. Uuem inglise muusika õppis oma jalal seisma ka käima Chrystal Palace'i ruumikas lastetoas. Viimasel paaril aastakümnel korraldati palees-hallis peamiselt puhkorkestrite võistluskontserte ja laulupidusid, eriti vaimulikke laulupäevi.

London Philharmonic Orchestra,

sir Th. Beecham'i juhtimisel, andis 13. nov. kontserdi Berliinis, Hitleri ja nelja ministri juuresolekul.

Dresdeni ooper

võrles hiljuti Londonis, väljamüüdnud majade ees, 180-liikmeline trupp viib Inglismaalt hulga naelsterlinguid, seda enma, et näitleja kulutab elatamiseks Londonis vaid umbes 14 eesti krooni. Kaht liiki ärimehi aga teenib praegu hiilgavalt: maiustuste müüjad ja apteekrid, viimased... Londoni udude tagajärjel. — Muide, hiljuti anne-

tas Londoni Filharmoonia Ric. Strauss'ile kuldmedali ühel külaskäigu-kontserdil, ja Londoni Sümfooniaorkestrit juhtis äsja ka teine silmapaistev dirigent Saksamaalt, Abendroth.

Suurejoonelised Buxtehude-pidustused

korraldatakse tuleval aastal Lüübekis, heilooja-oreliviirtuosi 300 sünnipäeva puhul. Restaureeritakse vanu oreleid, mil antakse kolm stiilset mälestuskontserti, valmistatakse ette näitus B. käsikirjadest ja portreedest. Lüübeki arhiives leidub seks materjali rikkalikult.

Chopini-Instituut

Varssavis kavatakse kirjastada hulga seni avaldamata Chopin'i helindeid. — Haridusministri dekreediga on Chopin'i teosed võetud riigi kaitse alla; ühtlasi reglementeeritakse teoste valikut, mis virtuoside poolt kontserdil ette kantakse, samuti piiritletakse ainealine kasu, mida saadakse nende teoste ettekandest.

Polka juubel.

Varssavi lehed märgivad, et populaarne tants polka on saanud 100-aastaseks. Polkat tantsiti esimest korda 1836. aastal Poolas. 1845. aastal muutus polka väga populaarseks Prantsusmaal ja teistes riikides. Praegu harrastavad polkantsu aga rohkem tiroollased ja tšehhid.

Bronislav Hubermann,

kes teatavasti rahvuse poolest on juut, on asutanud Palestiinas filharmooniaorkestri, mis eelseisval hooajal annab 10 kontserti Toscanini, Steinberg'i, Dobrowen'i ja Hubermann'i enda juhtimisel. Ettevõtet finantseerivat ka ameerika juutkond.

Max Möckel,

cma raamatus „Die Kunst der Messung im Geigenbau“ (ilmunud Alfr. Metzner'i kirjast. Berliinis 1935. a.), on avaldanud tema poolt taasavastatud viiuliehituse konstruktsioonivalemid, mida kasutades tal olevat õnnestunud ehitada viiuleid, mille häädus võrduvat parimate vanameistrite loomingu. Möckel'i raamatule juhib „Die Musik“ novembrikuu numbris erilist tähelepanu Rud. Somner väga sisukas kirjutuses pilliehitajate kutse arengust Saksamaal.

Kuulsad Lamoureux asutatud kontserdid

Pariisis pühitsevad tuleval aastal 50-aastast juubelit. Sel puhul avaldatud esimeste kontsertide „Väikese Bülletääni“

äratrükis loeme teate 5. maist 1887. a.: „Tähele panna! Uulitsarahutuste tõttu „Lohengrini“ ettekannete puhul lõpetab hra Lamoureux selle teose ettekandmise, soovides vabameda vastutusest selles asjas“. — Oli aeg, kus uulitsail lahinguid löödi.. „Lohengrini“ pärast.

Proua Ludendorff,

dr. med., saksa marssali abikaasa, on kirjutanud (Austrias keelatud!) raamatu, milles väidab Mozart'i surma arseenikumürgituse (mida ka G. Adler'i muusikaajaloos teataval määral usaldatavana mainitakse). Pr. L. väited mõrva motiivide kohta ja nimed aga tuuakse ette lähemate põhjendusteta. Mozart'i surm oli saladuslik. Reekviemi tellimine surmakandidaadilt tundub tõesti mingi hoiatusena, enam — ähvardusena, koguni surmaotsuse kuulutusena. Mozart ise on ütelnud oma naisele: „Olen veendunud, et mulle on antud märki.“

„Heliplaatide-büroo“

(Central Record Information Bureau) avati äsja Londonis „Gramophone Company“ juures (363, Oxford str., London W.). Büroo ülesandeks on kergendada ostjale plaadivalikut. Ta katalooges loetletakse üle 50.000 eriplaadi. Välisosakond tegeleb haruldaste välismaaliste ülesvõtete hankimise alal. Maksaks küll seda asutist informeerida ka meie rahvamuusika uusimaist ülesvõtteist.

Koloratuursopran Galli-Curci,

kes 1935. aastal kurgulõikuse tagajärjel oli sunnitud lavalt lahkuma, on uuesti alustanud tegevust, esinedes hiljuti Chicago, mil puhul ta intervjuerijale on seletanud „sarmika malbusega“: „Mul ei ole enam endist häält, mu sopran on heledam, tõesti kristalne; tunnen end, oma 46-dal eluaastal, mingi lüürilise soprani à la Malibran hinge kehastusena...“ Eks edaspidi kuule lähemalt.

Feodor Šaljapin

olevat ühel Viini teatel ostnud Tirolis villa, kuhu ta asunud jäävalt elama.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Puudust kannatavate vaimutööliste hääks müügile lastavaist prantsuse postmargest kannab üks Berlioz'i näopilti.

Rahvuvahelises tantsuarhiivis

(Pariis, 6, rue Vital) leidis aset Uday Shan-Kar'i kuulsa hindu tantsurühma võõrlusetendus, saatis ehtne hinduorkester, esildades ligi sada india rahvapilli.

Tuniisis

asutatud sümfooniaorkester andis hiljuti oma esimese kontserdi.

Amsterdami linnavalitsus

määras Concertgebouw kontsertidele toetuseks 100.500 kuldnat. Teatavasti juhib neid meister V. Mengelberg.

Firenzes

peetakse ka tuleval aastal „Muusikalise mai“ pidustused; ettekandele tuleb rida opereid.

Äsjane muusikute kongress Napolis

arutas eriti elavalt mitmesuguseid orkestriteorganisatsiooni küsimusi ja ülikoolide suhteid muusikaga.

Gustave Doret,

silmapaistev šveitsi helilooja-dirigent valiti A. Glasunov'i surmaga vabanenud kohale Prantsuse Kaunite Kunstide Akadeemiasse.

Liszt'i ausammas

Bratslavas olevat, ühe prantsuse lehe teatel, lammutatud, — helilooja ungari päritolu pärast. Samal ajal teatatakse juut Felix Mendelssohn'i, 1892. a. Leipzigiis püstitatud, ausamba mahakangutamist ja lõhkumisest hitlerlaste poolt.

Beethoven'i sünnimaja

Bonnis varustati varjendiga, kuhu õhukallaletungi puhul peidetakse Beethoven'i muuseumiesemed.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PATS, J. VAKS.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 481-82.

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,
vilespille,
muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F_a AUGUST KRISTAL'I

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.

Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tänn. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

Telefon 428-20.

*Helikauneid rahupühi ja
hääd uut aastat*

soovib

E. K. T. URANIA

Elektri patareide eritööstus

**Parim noodivara
segakooridele on**

RAHVAKOORID

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdigi: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja
M. Lüdigi: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdigi: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdigi: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdigi: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdigi: „Nõmm“,
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdigi: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“,
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul
käe na'ale“,
M. Lüdigi: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“,
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Isamaa laul“,
E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja
„Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu
kalju“ ja „Langenute mälestu-
seks“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“,
V. Kapp: „Sa tulid“,
R. Heinmets: „Tänu“.

Hind ELL liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti, 20 eks. ostes
à 8 senti, 1 eks. ostes à 15 senti.

Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule
vaatamata.

**LAULJATE LIIDU kirjastus,
Tallinn, Lai 7. • Telefon 431-82**

Ilmus segakoorile:

J. Aavik „KASVA KODU“

Kogu isamaalisi peolaule.

I anne: „Püha, põline ja üllas“, „Hümn Riigivanemale“, „On tunne, mis tuhandeid ühendab“.

II anne: „Kodumaa laul“, „Vabaduspühaks“, „Nüüd laulus uueks saa“.

III anne: „Eestile“, „Õitse maa“, „Hümn Tallinnale“.

IV anne: „Võidupühaks“, „Palve Eesti eest“.

Ande hind: Ostes vähemalt 20 eks. à 8 senti, vähemal arvul à 15 senti. **Kõik anded koos** — à 30 senti.

Pääladu: Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7.

Õulukink

A/S „*TEKLA'st*“

Kleidi-,
Ülikonna- ja
Mantliriideid.

Riidekauplused:

Tallinn, Suur Karja tän. 15

Tallinn, Pärnu mnt. 6,

Haapsalu • Kuressaare • Mustvee

Narva • Petseri • Pärnu • Rak-

vere • Valga • Viljandi • Võru